

**Złoty
Jubileusz**

**Parafji
Sw. Kazimierza**

**DETROIT,
MICH.**

1882~1932



KOŚCIÓŁ ŚW. KAZIMIERZA
1882—1932



DEDYKACJA



STRONICE niniejszego Pamiętnika są poświęcone, z najgłębszym szacunkiem, czcigodnej pamięci Wielebnego Ks. Pawła Gutowskiego i tych zacnych, szczerych i pełnych poświęcenia pierwszych Organizatorów i Założycieli Parafji naszej, św. Kazimierza.

Pamięci ich

prawdziwej i niezachwianej wiary świętej, poświęcenia, pracy i zachodów nad utworzeniem Parafji naszej:

ofiarności, szczodropliwości i hojności, przez którą urzeczywistnienie i istnienie Parafji naszej doszło do skutku:

współpracy, pomocy i dobrej woli, przez którą Parafja nasza się utrzymała, wzrastała i kwitła, iż przetrwała dotychczas lat pięćdziesiąt,

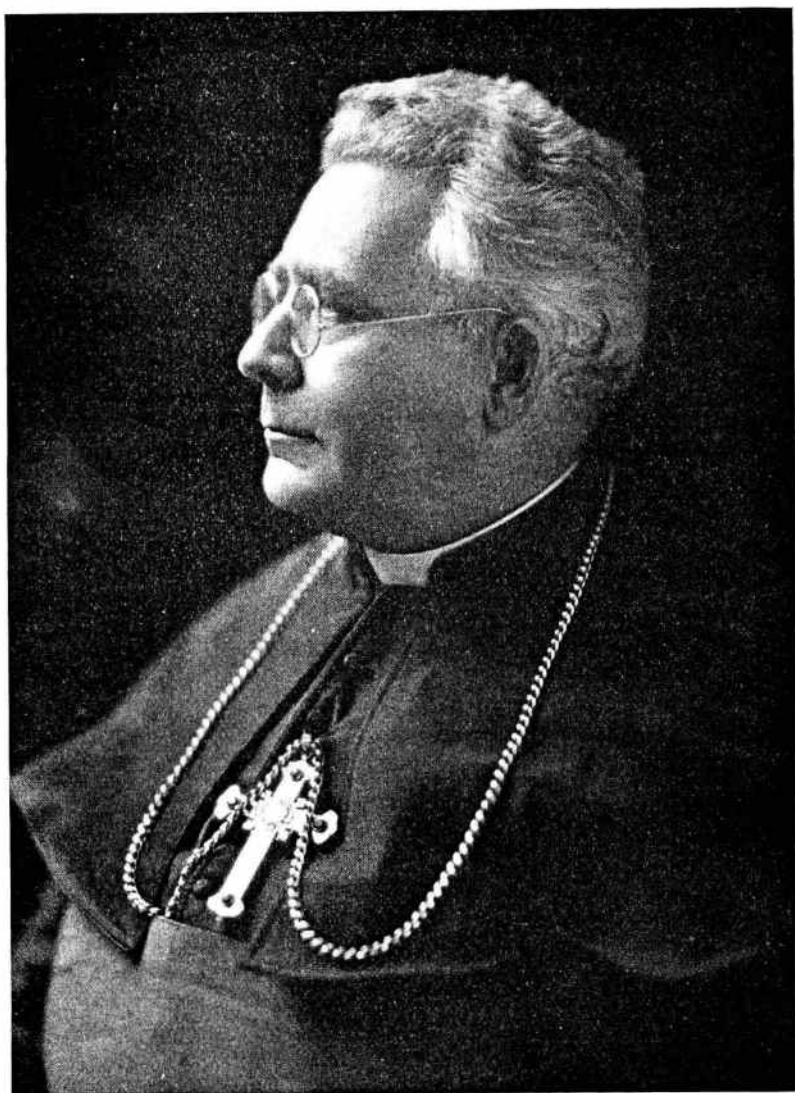
wiary świętej, zamiaru szczytnego, pracy ohotnej, ofiarności serdecznej i dzieła wielkiego i Bożego dokonanego.

Pamięci Wielebnego Ks. Pawła Gutowskiego, pierwszego duszpasterza Parafji naszej i pamięci Pjonierów Parafji św. Kazimierza, z okazji Złotego Jubileuszu Parafji—niniejszem w Hołdzie, ten Pamiętnik—

DEDYKUJEMY . . .



JEGO ŚWIĄTOBLIWOŚĆ OJCIEC ŚWIĘTY,
PAPIEŻ PIUS XI.



Najprzewielebniejszy
KS. BISKUP MICHAŁ J. GALLAGHER
Biskup Djecezji Detroickiej

OFFICE HOURS
TEN TO ONE



October 26, 1932.

Rev. Edward S. Maisel,
3381 - 23rd Street,
Detroit, Michigan.

Rev. and dear Father:-

The observance of the Golden Jubilee of St. Casimir's Parish will no doubt be a source of great pride not only to the parishioners themselves but also to all the Poles of our beautiful city. It does not end there, however, for the Diocese in general followed with joyful satisfaction the accomplishments of one of its constituent parts, and proudly recorded them upon the annals of local Catholicism.

As Bishop of this Diocese I wish to congratulate the people of St. Casimir's and their zealous pastor and assistants.

With kind regards, I remain,

Cordially yours in Xt.,

+ Michael J. Gallagher

Bishop of Detroit.



Najprzewielebniejszy
KS. BISKUP JÓZEF K. PLAGENS
Biskup - Sufragan Diecezji Detroickiej

Parafia nasza jest osobliwie wyszczególnioną i od Boga Błogosławioną, iż wydała z pomiędzy ludu swego trzeciego z kolei Biskupa polskiego na wychodźstwie. Najprzewielebniejszego Ks. Biskupa Józefa K. Plagens.

CHURCH OF THE SWEETEST HEART OF MARY
4440 RUSSELL STREET
DETROIT
RIGHT REV. JOSEPH C. PLAGENS, D. D., RECTOR

4-go listopada, 1932.

Wielebny ks. Proboszczu !

Z okazji Złotego Jubileuszu Parafji Św. Kazimierza, zasylan Ks. Proboszczowi, Jego pomocnikom Kapłanom i całej parafji moje najszczerze gratulacje połączone z gorącą modlitwą do Pana Zastępów o dalsze błogosławieństwo i najobfitsze łaski Nieba na przyszłość.

Jako wychowankowi tej parafji znane mi są dobrze zabiegi i poświęcenie zacnego Fundatora przew. Ks. Gutowskiego i pionerów - którzy z głęboką wiarą, nieugiętą nadzieją i pełnią miłości Boga nieustraszyli się trudnościami w stawianiu tych pomników na cześć Stwórcy i Pana Swego. A że dobrze budowali i materialnie i duchowo, to najlepszy dowód - że i dzisiaj po 50-ciu latach, parafja św. Kazimierza stoi jako silna twierdza Religji i Narodowości. Oby młodzież nasza w przyszłości szła śladami Ojców swoich i była nadal chlubą Kościoła i Kraju naszego.

Pragnę także złożyć słówko uznania ks. Proboszczowi za Jego niezmierną pracę w rozwoju parafji w ostatnich latach jej istnienia: Niech Bóg dobry da Księdzu jeszcze długie lata życia i zdrowia dla chwały Bożej i dobra ludu naszego

Szczerze oddany w Panu,

Joseph Kazimierz Plagens.
Biskup Suffragan Detroiti.

Do Wielebnego ks. Proboszcza
Edwarda S. Maisel,
3381 23-rd St.,
Detroit, Mich.



ŚP. KS. PAWEŁ GUTOWSKI

Urodzony 15-go stycznia, 1845.
w Brzeźnie, na Mazurach w Polsce.
Studja ukończył w Kolegium Marjańskim
w Pelplinie.
Wyświęcony na Kapłana 1-go grudnia, 1872.
Naznaczony proboszczem parafji św. Kazimierza
8-go grudnia, 1882.
Zmarł 30-go marca, 1918.
Pochowany 4-go kwietnia, 1918.
Cześć Jego Pamięci!

KS. PAWEŁ GUTOWSKI

Ks. Paweł Gutowski, Polak, patriota i kapłan Boży.



MŁODYM wieku służył Ojczyźnie swej, bo brał udział w powstaniu roku 1863. W późniejszych latach poświęcił się Bogu i jako Kapłan i Polak oddał życie swe na usługi rodakom swoim w kraju rodzinnym, a później tu na obczyźnie.

Uspodobienia był dobrotliwego i dobrodusznego, a bardzo często żartobliwego.

Pracował w parafji św. Kazimierza ciężko, ale nawet w pracy, choćby w czasie kazania, zażywał tabakę.

Ulubieniem jego była tabakierka.

To też nieraz częstował nią "starych wiarusów" i chętnie zażywał, gdy starzy fundowali—tabakę.

Na werandzie przed plebanją, w pogodne dni, siadywał często i zaczepiał przechodzących i starszych i młodszych, aby pogawędzić.

Wielu, którzy za jego czasów chodziło do szkoły parafjalnej, pamiętają jego częste wyrażenie, kiedy karmił: "a ty brzydalu."

Karaniem jego było—"nakręcić uszu."

Z powodu swych wielu lat kapłaństwa i sędziwego wieku, jako najstarszy z ówczesnych księży polskich, tytułowanym był przez współ-braci kapłanów "Senjor."

Ksiądz wzorowy, pobożnością przykładny, lud kochający, pracowity bardzo, dbały o parafję; proboszczował w parafji trzydzieści pięć lat.

Zastugi położył wielkie dla Boga i dobra ludzi, i dlatego

CZEŚĆ JEGO PAMIĘCI!





KS. EDWARD S. MAISEL

obecny proboszcz parafji Św. Kazimierza

Urodzony 12-go września, 1888.

Ukończył szkołę parafjalną św. Wojciecha
w Detroit, Michigan.

Studja ukończył w Kolegium i Seminarjum Polskiem
w Orchard Lake, Mich.

Wyświęcony na Kapłana 25-go listopada, 1911.

Naznaczony wikarym parafji św. Józefa
w Jackson, Michigan, 1-go grudnia, 1911.

Mianowany proboszczem parafji św. Józefa
w Jackson, Michigan, we wrześniu, 1913.

Naznaczony proboszczem parafji św. Kazimierza
17-go stycznia, 1920.

DRODZY PARAFJANIE:



BCHODZIMY Złoty Jubileusz Parafji naszej.

Parafja ta, z pomiędzy polskich, druga z rzędu w Detroit i jedna z najstarszych w Ameryce, strażnica wiary i polskości, przetrwała pięćdziesiąt lat.

Z łaski Opatrzności i dobroci serc ofiarnych swych parafjan przez pół wieku służyła ona wytrwale na chwałę Pana Najwyższego; na pociechę serc ludzkich; wychowanie dziatwy i zbawienie dusz.

Obecnie obchodzimy Złoty Jubileusz Parafji tak uroczysto i radośnie by, na pierwszym miejscu, złożyć dzięki Bogu Najwyższemu za łaski i dobrodziejstwa Jego zlane na Parafję w ciągu jej pół-wiekowego istnienia; by oddać cześć należną śp. Ks. P. Gutowskiemu i Założycielom parafji; by uczcić wszystkich byłych parafjan tej Parafji; a wreszcie, by okazać radość naszą, iż obecnie my jesteśmy członkami Parafji, której przeszłość jest tak chwalebna.

Zaiste dumnymi możemy być, iż jesteśmy spadkobiercami i współdziałaczami w prowadzeniu nadal tego wielkiego i Bożego dzieła, zapoczątkowanego przez śp. Ks. P. Gutowskiego i pierwszych Parafjan.

Bądźmy i na przyszłość, nie tylko dumnymi, ale przede wszystkim, jako dotychczas, godnymi naśladowcami tych pierwszych czcigodnej pamięci, Organizatorów naszej Parafji.

W tym tak pamiętnym dniu, jakim jest dzień Złotego Jubileuszu, Wam Parafjanom składam serdeczne gratulacje i życzenia.

Życzeniem moim dla Parafji naszej jest, by ona w dalszym ciągu rozwijała się, kwitła i wzrastała na chwałę Boga i pożytek dusz ludzkich.

Wam również Parafjanom, tak dobrym i zacnym, przy tej okazji, staro-polskie "Bóg Zapłać" za wszelką pomoc i współpracę dotychczasową dla Parafji i niech Wam Bóg obficie błogostawi.

KS. EDWARD S. MAISEL.



Ks. Piotr S. Rypel

Urodzony 20-go czerwca, 1899.

Ukończył szkołę Parafjalną św. Stanisława B. i M. w Milwaukee, Wis.

Kolegium Z. N. P. w Cambridge Sprs., Pa.
Marquette Academy, Milwaukee, Wis.

Seminarjum Polskie, Orchard Lake, Mich.

Wyświęcony na Kapłana 25-go lutego 1923.

Naznaczony wikarym parafji św. Kazimierza 7-go kwietnia, 1923.

Urodzony 30-go października, 1905.

Ukończył szkołę parafjalną
św. Stanisława Kostki, w Shamokin, Pa.
Pulaski High School, Shamokin, Pa.

Kolegium i Seminarjum Polskie
w Orchard Lake, Mich.

Wyświęcony na Kapłana, 25-go maja, 1929.

Mianowany wikarym parafji Zmartwych-
wstania Pańskiego w Detroit, 2-go czerwca,
1929, a wikarym parafji św. Kazimierza w
październiku tegoż roku.



Ks. Egidjusz L. Bartol



Wnętrze Kościoła Św. Kazimierza

Zarys Historyczny Parafji Św. Kazimierza w Detroit, Michigan



Św. Kazimierz

POCZĄTEK emigracji Polaków do Ameryki, a szczególnie do Stanów Zjednoczonych, datuje się od bardzo dawna, bo od czasów powstania i utworzenia się Stanów Zjednoczonych jako wolnego i niepodległego Państwa, a więc od czasów rewolucji amerykańskiej i jej walki o niepodległość.

W tym rychłym okresie historii Stanów Zjednoczonych już spotykamy w Ameryce Polaków, których nazwiska są każdemu dobrze znane, gdyż są ściśle związane z walką Amerykanów o wolność. Takimi są Tadeusz Kościuszko, Kazimierz Pułaski i Jan Ursyn Niemcewicz.

Znajdujemy w historii również nazwiska innych Polaków, przybyłych do Stanów Zjednoczonych w tym samym mniej więcej cza-

sie i w latach następnych. Lecz wypadki tej emigracji Polaków do Stanów Zjednoczonych, są tylko jednostkowe i sporadyczne.

Początek emigracji tej tłumnej, gromadnej i we większej liczbie notujemy dopiero w roku 1854, kiedy to trzysta Polaków górnośląskich, pod wodzą Ks. Leopolda Moczygemby, przybyło do Ameryki, do stanu Texas i tu założyło pierwszą osadę czysto polską, pod nazwą "Panny Marji."

Wkrótce, po kolei, poczęły powstawać inne osiedla polskie po innych częściach kraju, zasilane ciągle chociaż nie gromadną emigracją.

Tak, w stanie Wisconsin tworzy się osada polska pod nazwą "Polonia," od roku 1855. W stanie Michigan powstaje również polska kolonja "Parisville," około roku 1857.

I tak powoli lecz stale, zasilane coraz to nowym napływem emigrantów, powstawały i wzrastały coraz to nowe i inne centra Polonji w Stanach Zjednoczonych.

Tak tedy można słusznie powiedzieć, iż z początkiem drugiej połowy dziewiętnastego wieku rozpoczęła się aktualna i prawdziwa emigracja Polaków do tego kraju.

Ale dopiero po wojnie francusko-niemieckiej w roku 1870, rozpoczęła się emigracja Polaków masowa, na wielką i obszerną skalę tak, iż od tego czasu Polonja w tym kraju poczęła rósć niepomieranie szybko.

* * *

Powody emigracji Polaków do Ameryki były różne.

Starzy i dzisiaj dobrze pamiętają co ich skłoniło do tego, iż opuścili kraj rodzinny a udali się w tę daleką wędrowkę za ocean, do kraju nieznanego, do tej ziemi amerykańskiej.

Jedn...
polepsz...
nowym...
sywano...
robku i

W P...
prześlac...
nionem...
zyku o...
ców i...
ważyło...
by tu...
wolność...
nie zaz...
pod kt...
Polska.

Inni...
źni, w...
czych...
ry obo...
samotn

Wre...
byli pr...
grosza...
nych i...
obcej z...
dzinne

Te i...
licznej...
dnocz...
dziewi

Pol...
Chrześ...
ny. O...
nioną...
była p

Jak...
szych...
ligijne...
ściło k...
kraju...
móźdz...
wyzn.

Jedną przyczyną tejże emigracji było, by polepszyć swój byt—aby tu, w tym kraju nowym, o którym cuda opowiadano i opisywano, szukać lepszej doli, szczęścia, zarobku i chleba dla siebie i swej rodziny.

W Polsce, pod trzema zaborami, istniało prześladowanie religijne i narodowe. Wzbronionem było wyznawać wiarę świętą w języku ojczystym; gnębioną była mowa ojców i duch narodowy. Dlatego wielu odważyło się na uciążliwą drogę przez ocean, by tu, w kraju wolnym, zaznać osobistej wolności i swobody wiary i mowy, której nie zaznali w Polsce pod trzema zaborami, pod którymi jęczała i krwawiła się dawna Polska.

Inni znowu, szczególnie samotni mężczyźni, wprost uciekali z pod rządów zaborczych, by uniknąć poboru do wojska, który obowiązywał i któremu podlegał każdy samotny mężczyzna.

Wreszcie inni, którzy w tym kraju już byli przez jakiś czas i dorobili się troszkę grosza, sprowadzali tu swoje rodziny, krewnych i znajomych, by wraz z nimi tu na obcej ziemi na nowo założyć swe kółko rodzinne.

Te i inne powody stały się przyczyną tak licznej emigracji Polaków do Stanów Zjednoczonych z początkiem drugiej połowy dziewiętnastego wieku.

* * *

Polacy, w historii zwani "Przedmurzem Chrześcijaństwa," to naród głęboko religijny. Od wiek wieków, od praojców zakorzenioną miał w sercu wiarę świętą. Wiara to była prosta, mocna i niezachwiana.

Jak już rzekliśmy, wielu przodków naszych właśnie z powodu prześladowania religijnego i narodowego pod zaborami opuściło kraj rodzinny i wyemigrowało do tego kraju wolnego, aby tu na wolnej ziemi mógł żyć i zachować wiarę swą świętą, ją wyznawać i Boga chwalić w języku ojczy-

stym i by tę wiarę i mowę ojców swoich przekazać w spuściźnie dzieciom swoim.

To też gdziekolwiek się Polacy osiedlili, pierwszym ich staraniem i pierwszą troską owych pionierów było, by postarać się dla siebie i dla drogich swoich o księdza polskiego i pobudować Kościół polski, by w nim mową rodzinną chwalić Boga i w tej wierze świętej i mowie ojczystej wychować dziatki swe.

* * *

Z czasem, naturalnym zupełnie biegiem rzeczy, poczęli polscy emigranci osiedlać się również w mieście Detroit, naprzód na wschodniej stronie miasta a nieco później i na zachodniej stronie.

Podobnie, jak po innych osadach polskich, tak i w mieście Detroit buduje się wnet pierwszy Kościół i powstaje pierwsza parafia polska św. Wojciecha, na wschodniej stronie miasta, przy zbiegu obecnej ulic Canfield i St. Aubin, w roku 1871.

Już w tym czasie, kiedy powstała parafia św. Wojciecha, pewna liczba Polaków choć mała, zamieszkiwała na zachodniej stronie miasta.

Polacy na zachodniej stronie, nie mając własnego Kościoła, uczęszczali na Mszę św. w niedzielę, albo do niemieckiego Kościoła, św. Bonifacego, przy ulicach teraźniejszych Vermont i Vernor Highway, albo też, aż na wschodnią stronę miasta do polskiego Kościoła św. Wojciecha.

* * *

W roku 1882, kiedy Polonja na zachodniej stronie wzrosła liczebnie tak, iż liczyła około siedemdziesiąt rodzin, natenczas poczęto przemyśliwać nad budową własnego Kościoła.

Myśl była zbożna i piękna. Ale jakże ją w czyn wprowadzić?

Największą przeszkodą w budowie własnego Kościoła stanowiło to, iż nie było księdza polskiego, któryby mógł objąć duszpaństwo nowej parafji.

Mimo to, ufni w pomoc Bożą i w to, że sprawa święta szczęśliwy weźmie obrót, poczęto poważnie zastanawiać się i przemyślać nad utworzeniem polskiej parafji na zachodniej stronie miasta.

* * *

Jednym z inicjatorów tego projektu był Franciszek Raniszewski, a pierwsze w tym względzie narady odbyły się w domu Józefa Karsznia na Tillman Ave.

Na naradach tych uchwalono wybrać Komitet Kolektorów, złożony z dwunastu ludzi, którzy się mieli zająć tem, by w czyn wprowadzić chwalebną myśl.

Przystąpiono zaraz do wyboru Komitetu Kolektorów, w skład którego wchodził następujący: Józef Raniszewski, Józef Karsznia, Franciszek Raniszewski, Jan Dalman, Józef Deja, Aleksander Knopp, Franciszek Kąkol, Jan Gryna (Grejna?), Andrzej Morawski (czy też J. Murawski?), Jan Knuth (Knutta?), Jan Malicki i Jan Dąbecki.

Pierwszym projektem podanym i pierwszym krokiem uczynionym było to (tu piszący czerpie nie z kronik i dokumentów, ale z opowiadania żyjącego obecnie parafjanina Michała Skwiercza, który był wówczas 35-cio letnim mężczyzną), iż postanowiono kupić na Kościół parafjalny dotychczasowy kościół luterski, który znajdował się na południowej stronie Ash ulicy między ulicami 23-cią a 24-tą tuż na wschodniej stronie zaułku.

W tej myśli Komitet Kolektorów począł zbierać ofiary między Polakami na zachodniej stronie miasta. Zebrano na tyle pieniędzy, iż złożono zadatek na kupno wspomnianego kościoła luterskiego.

Kiedy już złożono zadatek i zawarta była umowa sprzedaży i kupna budynku, natenczas wysłano Komitet do Ks. Biskupa Borgessa z prośbą o pozwolenie założenia parafji.

Ks. Biskup przyjął Komitet, wysłuchał ich prośby i poczynionych już kroków i cho-

ciaż życzliwy tworzeniu parafji polskiej, odradził Komitetowi kupno kościoła luterskiego. (Tu kończę opowiadanie Michała Skwiercza).

* * *

Wtedy to Komitet niezrażony postanowił dalsze zbierać daniny i ofiary i zakupić grunt własny pod budowę własnego Kościoła. Na skutek mrówczej pracy i nieustannych zabiegów Komitetu Kolektorów a ofiarności Polaków, w bardzo krótkim czasie zebrano dostateczną sumę pieniędzy, by móżd we wrześniu 1882 roku zakupić sześć lot na południowo-zachodnim narożniku 23-ciej ulicy i Myrtle, od Antoniego Grossfielda kosztem \$2.330.00.

I tak po wielu zabiegach, po pracy mozolnej i bardzo trudnej, bo Polonja ówczesna była sama biedna, uczyniony był pierwszy stanowczy i owocny krok ku utworzeniu parafji polskiej na zachodniej stronie miasta.

* * *

Kiedy zakupiono loty Komitet się znowu udał do Ks. Biskupa Borgessa, wręczył mu "Deed" od zakupionego gruntu i znowu prosił o pozwolenie założenia parafji a zarazem o polskiego księdza dla niej. Było to w październiku 1882 roku.

Ksiądz Biskup podziwiając, jak wiele Polacy dokonali w tak krótkim czasie, a widząc w tem dowód głębokiej wiary Polaków, aprobował dotychczasową działalność Komitetu i udzielił pozwolenia na budowę Kościoła i szkoły w jednym budynku. Na prośbę Komitetu o polskiego księdza, Ks. Biskup dał im radosną i wiele miłą wiadomość. Otóż powiedział członkom Komitetu i radził im, by się udali na plebanję niemieckiej parafji św. Bonifacego, gdyż tam od niejakiego czasu przebywał wezwany przez niego do Detroit polski ksiądz, Ks. Paweł Gutowski, który właśnie na to był wezwany, by objął nowo powstającą parafję.

Wiść ta piorunem się rozeszła między Polakami i napełniła serca ich wielką rado-

ścią. To plebanję proboszcz mers przy w jakim Pawła Gutowskich nar mersa sta mieć wła w niedzie będzie za ścioła św dej niedz św. dla F niesiono

Otdąd Gutowski choco z

W mi 1882 ro naznaczy nowej p wszystki chód od

Ażeby tych na dzie i z staraniem kościelno Kazimier też obra bractwa W tym ctwo nie piło 40

Maja się teraz tą. Ofi wszystk rze i ra był wy parafji sobie na

ścią. To też w te pędy wysłano delegację na plebanję parafji św. Bonifacego. Ówczesny proboszcz parafji św. Bonifacego, Ks. Wermers przyjął delegację, a dowiedziawszy się w jakim celu przybyli, przedstawił im Ks. Pawła Gutowskiego. Po przywitaniach wzajemnych serdecznych a radosnych i po dłuższych naradach i za zezwoleniem Ks. Wermersa stanęło na tem, iż odtąd Polacy będą mieć własne nabożeństwo i uczęszczać będą w niedziele na Mszę św., która się odprawiać będzie zawsze o godzinie dziewiątej, do Kościoła św. Bonifacego. Od tego czasu, każdej niedzieli Ks. Gutowski odprawiał Mszę św. dla Polaków aż do czasu, kiedy się przeniesiono do własnego Kościoła.

* * *

Odtąd pod dzielnem kierownictwem Ks. Gutowskiego, Polacy zabrali się rączy i ochotczy z nowym duchem do dalszej pracy.

W międzyczasie, bo dnia 8-go listopada 1882 roku, Ks. Biskup Borgess urzędowo nazaczył Ks. Gutowskiego jako proboszcza nowej parafji, polecając mu opiekę nad wszystkimi Polakami, mieszkającymi na zachód od Woodward Ave.

Ażeby wszystkich Polaków zamieszkałych na zachodniej stronie miasta zgromadzić i związać w jeden węzeł, utworzono staraniem Ks. Gutowskiego pierwsze bractwo kościelne wzajemnej pomocy pod nazwą św. Kazimierza, królewicza polskiego, którego też obrano za Patrona nowej parafji. Do bractwa tego zapisało się 35-ciu członków. W tym samym prawie czasie założono bractwo niewiast Różańca św., do którego wstąpiło 40-ci niewiast.

Mając pozwolenie Ks. Biskupa, zabrano się teraz do budowy Kościoła wraz ze szkołą. Ofiary napływały hojnie i Polacy we wszystkich przedsięwzięciach pomagali szczerze i radośnie. Tak w kwietniu roku 1883 był wykończony pierwszy Kościół i szkoła parafji św. Kazimierza. Budynek mieścił w sobie na pierwszym piętrze Kościół a na dru-

giem kilka klas szkolnych i mieszkanie dla Wiel. Sióstr nauczycielek, ze Zgromadzenia Felicjanek, które miały się zająć wykształceniem dziatwy. Budynek był 75 stóp długi a 58 stóp szeroki. Koszt budowy wraz z wewnętrznym urządzeniem wynosił \$13.000.00.

Zarazem też wydzierżawiono dom na mieszkanie i na plebanję dla swego Ks. Proboszcza od Franciszka Kąkola.

Dnia 25-go kwietnia 1883 roku Najświętsza Ofiara była odprawiona poraz pierwszy w nowym Kościele. Dnia zaś 29-go kwietnia tego samego roku odbył się akt poświęcenia nowego Domu Bożego, którego dokonał Ks. P. Hennaert, Wikariusz Generalny djecezji.

Co za radość i co za błogie uczucia napłynęły serca Polaków! Pierwsza Msza św. w polskim Kościele—we własnym Kościele—wystawionym prawdziwie krwawicą swoją a odprawiona przez polskiego swojskiego księdza! Niejedna łza radości popłynęła, niejedno serce wezbrało a duma rozpieła pierś—duma święta i miła Bogu!

* * *



Pierwszy Kościół i Szkoła św. Kazimierza—1883

Kiedy się organizowała parafja św. Kazimierza, naokoło były pustki. Polacy bowiem w liczbie około siedemdziesięciu rodzin, mieszkali rozproszeni po całej zacho-



Ks. Gutowski i grupa niektórych pierwszych ministrantów

dniej stronie: między rzeką Detroit na południu a torem kolejowym Grand Trunk na północy, a od Woodward Ave. na zachód aż do cegielni (brick-yards), obecnie Fordson.

Jednakowoż, kiedy stanął pierwszy Kościół i szkoła parafjalna, wzrost Polonji stawał się bardzo szybki, bo wszyscy ciągnęli i osiedlali się w okolicy Kościoła. Parafja rosła też niepomiernie szybko, tak, iż z roku 1883, to znaczy w niespełna jeden rok po utworzeniu parafji, raport z kancelarji biskupiej podaje nam następujące fakta:

Ławek w Kościele było 85, a parafjanie opłacali za siedzenia po \$4.00 i po \$5.00.

Rodzin parafja liczyła 340.

Bractw kościelnych było dwa: św. Kazimierza i Bractwo Różańca św.

Chrztańców było 152.

Ślubów 30.

Pogrzebów 34.

W szkole w tym czasie było dzieci 182, których uczyły trzy Siostry Felicjanki.

Dnia 18-go kwietnia, 1884 r. Ks. Biskup Borgess zamianował pierwszy Komitet parafjalny, złożony z I. Milocha i Józefa Deja.

* * *

Przy ciągłym napływie dzieci do szkoły, szkoła dotychczasowa okazała się za małą i dlatego postanowiono wybudować dom dla Sióstr, a ich obecne mieszkanie obrócić całkowicie na użytek szkolny. W tym celu dokupiono jeszcze jedną lotę i na niej w roku 1885 wybudowano murowany dom dla Sióstr, 30-ci stóp długi a 40-ci stóp szeroki, na południowej stronie Kościoła.

W dwa lata później, bo w roku 1887, stanęła nowa murowana plebanja, mieszkanie dla Ks. Proboszcza, tuż obok szkoły po północnej jej stronie.

Tym sposobem parafja była zorganizowana i służyła w potrzebach duchowych Polakom zamieszkałym na zachodniej stronie.

Ale nie długo trwał taki stan rzeczy. Nie zadługo Kościół okazał się zbyt mały, by

pomiścić w
ła się niedo
gie wzrasta



Ażeby to
ski zwołał
1889 r. M
Imię Boże
Świątyni E

I tak w
pać pod f
Kazimierza
Foley doko
nego nowe
stępny,
tenże Ks.
czony już
skim, na
wieństwa,

Świątyni
parafjan c
wielu lat.
rafjan i P

Z okaz
go włożo
uwiecznie
my poniż

No

Przez
skiego i
cych, niep

pomieścić wszystkich wiernych, a szkoła stała się niedostateczną, by zadosyćuczynić ciągle wzrastającej liczbie dzieci.



Pierwszy Dom Sióstr—1885

Ażeby tej potrzebie zaradzić, Ks. Gutowski zwołał zebranie dnia 10-go stycznia, 1889 r. Na posiedzeniu tem uradzono w Imię Boże przystąpić do budowy nowej Świątyni Pańskiej.

I tak w kwietniu 1889 roku poczęto kopać pod fundamenta nowego Kościoła św. Kazimierza, a dnia 28-go lipca Ks. Biskup Foley dokonał poświęcenia kamienia węgielnego nowego Domu Bożego. W roku następnym, w ostatnią niedzielę Adwentu, tenże Ks. Biskup Foley poświęcił wykończony już gmach wspaniały, w stylu romańskim, na służbę Bożą, przy udziale duchowieństwa, i całej Polonji detroickiej.

Świątynia ta stała się dumą i chlubą parafjan ówczesnych, a i dziś, mimo swych wielu lat, jest również chwałą i ozdobą parafjan i Polonji detroickiej.

Z okazji poświęcenia kamienia węgielnego włożono w tenże kamień dokument na uwiecznienie dzieła. Dokument ten podajemy poniżej. Brzmi on następująco:

Na Wieczną Rzecz Pamiątkę

Przez nieprzyjaciół ze szczepu teutońskiego i moskiewskiego Polskę rozszarpujących, nieprzystających obywateli tejże aż do

tego czasu przesładować i na wygnanie skazywać, część ich, z tej przyczyny opuściwszy ojczyznę udała się do Ameryki i tu rozproszona po całym państwie, stara się w pocie czoła zabezpieczyć sobie niezbędne rzeczy utrzymania życia; w wierze wzmocniona, w formowaniu szeregów wiernych i budowaniu świątyni na cześć Najwyższego czynnie się przykłada.

Zadnemu dziwnem się nie wyda, ktokolwiek te gmachy w Detroit dzwignione zauważy, że Polacy w całym słowa znaczeniu wygnancy przykutymi niemal do hierarchii kościelnej pozostają, pełni słodkiej miłości, względem Boga, wzmocnieni nadzieją najbliższego zmartwychwstania i silną wiarą w tajemnicach odkupienia są obdarzeni. Te bowiem są najgłówniejsze przyczyny powstania niniejszej stacji oddanej pod opiekę św. Kazimierza, królewicza Polski i Litwy.

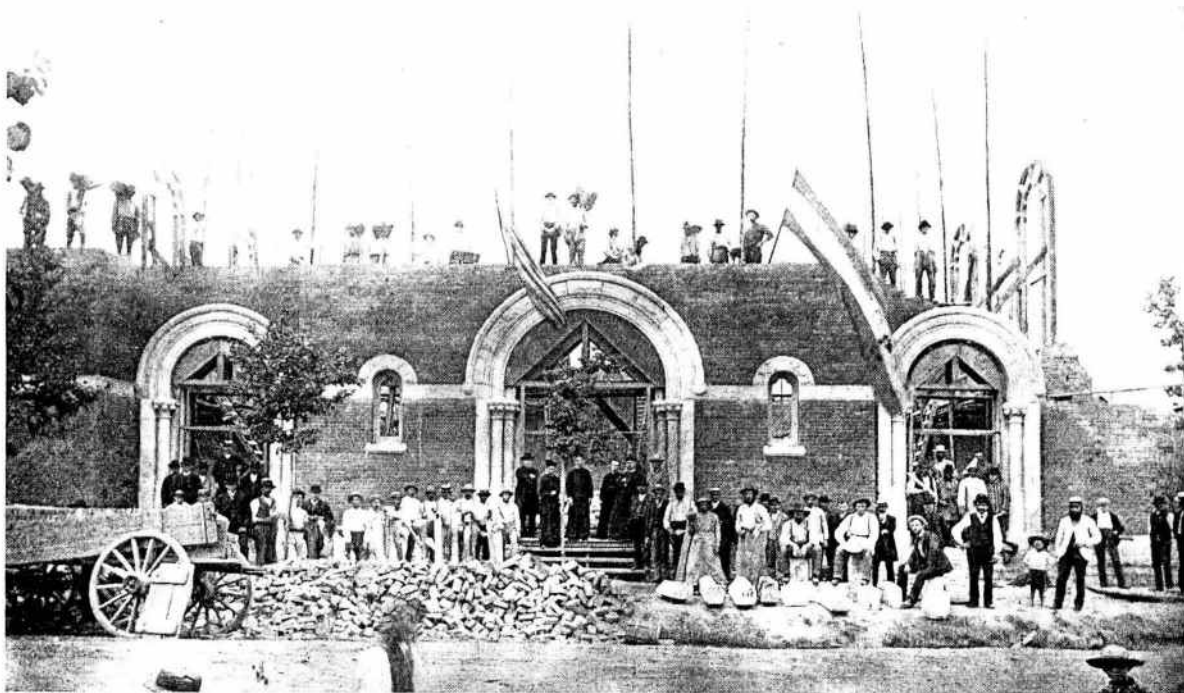
Aby zaś jeszcze lepiej początek tej stacji misyjnej mógł być zrozumianym, zauważyć trzeba, iż uciuławszy nieco zasobów rąk pracą, w zachodniej części miasta Detroit zaczęły się osiedlać rodziny w liczbie 45.

Ztąd około roku 1882 za pomocą Bożą pozwolenie dającego J. E. Kaspra Borgessa pod ów czas dzierżącego biskupstwo i po-



Kościół i pierwsza Plebanja—1887

moc niosącego Wiel. Ks. Pawła Gutowskiego, w skutek rzeczy polityczno-kościelnych vulgo "Kulturkampf" z dzielnic pol-



Widok zdjęty w czasie budowy obecnego Kościoła—1889

skich pod berłem teutońskim wypartego, pochodzącego z diecezji Chełmińskiej Prus Zachodnich, a przez wyżej wspomnianego biskupa do się przyzwanego. Polacy tu zamieszkali wzniesli pierwszy budynek z cegieł przeznaczony na szkołę i kaplicę. Po dwóch latach wybudowany został dom również z cegły, a zastosowany dla Sióstr Felicjanek, poświęcających się nauczaniu dziewcząt polskiej w obyczajach i elementarnych naukach.

Staraniem bowiem Wiel. Ks. Rektora tej misyjnej stacji P. Gutowskiego, po dwóch latach powstał dom służący na użytek jego. Gdy zaś liczba wiernych rokrocznie się zwiększała i wyżej wymieniona kaplica dla nich okazała się za małą, konieczną było rzeczą zapowiedzieć zgromadzenie w tym celu, aby podać pod rozwagę budowę nowego kościoła.

I zaiste roku Pańskiego 1889; 28-go lipca, siedzącego na stolicy Piotrowej Leona XIII-go rzymskiego kościoła Papieża, będą-

cego Jego Eminencji Kardynała Jakóba Gibbons na Arcybiskupstwie baltimorskim, Jego E. Jana S. Foley, Biskupa tej diecezji, Wiel. Ks. P. Gutowskiego, Rektora Kościoła św. Kazimierza, mającego staranie dusz, Benjamina Harrisona, Prezydenta Zjednoczonych Stanów Północnej Ameryki i Gubernatora Cyrusa Luce, Stanu Michigan, przy obecności wielkiej ilości kleru i ludu z różnych narodowości, miał miejsce akt położenia i poświęcenia kamienia węgielnego pod Kościół św. Kazimierza przez Najprzewielebniejszego Biskupa Jana S. Foley Dr. z wielkimi ceremonjami.

W dowód prawdziwości powyższego przyłożoną została pieczęć Kościoła św. Kazimierza i własnoręczne podpisy tak Najprzewielebniejszego Ks. Biskupa Jana S. Foley, jakoteż wielu Wielebnych Duchownych przy tej ceremonji biorących udział.

Detroit, dnia 28-go lipca, 1889.

* * *

Dnia 30-go kwietnia, 1893, parafja obchodziła 10-cio lecie swego założenia. Przy

tej okazji obchód.

Oto ury

“Jeżeli

parafji) s

nie przyzn

pod tak er

szcza P. G

rza dość

wszystkie

bogich, a c

nie jest dro

ściół i szk

pamiętając

krotnie wy

chwaly Je

Dziś po

gorczyczn

dumni być

ny, które

nie wyrów

wszystkie

trzeba był

wszystko

Ażeby

opatrność

Komitet o

letnią rocz

rza, godn

dość z ws

mi, skąd t

jątku bra

bawy w h

nia po po

O pierw

Orkiest

Mowy

wzrostu p

O godz

Po nie

zabawa.

O godz

wy i orki

Śpiew:

Boż

tej okazji wydano Pamiętnik i urządzono obchód.

Oto urywek z Pamiętnika owego:—

„Jeżeli nad tem dziełem (tj. stworzenia parafji) się zastanowimy, każdy bezstronnie przyznać musi, że w tak krótkim czasie pod tak energiczną opieką Wiel. ks. proboszcza P. Gutowskiego, parafja św. Kazimierza dość pracowała. Dowodem tego są wszystkie budynki postawione ofiarnością ubogich, a ciężko pracujących. Nie Polakowi nie jest droższem i milszem w życiu jak kościół i szkoła. Nie szczędzili żadnych ofiar, pamiętając zawsze o tem, że Pan Bóg stokrotnie wynagradza każdemu, cokolwiek dla chwały Jego ofiaruje.

Dziś po dziesięcioletniej pracy, to ziarno gorczyczne wyszło do wielkiego drzewa i dumni być możemy na zakład nasz parafjalny, któremu żaden inny w mieście naszym nie wyrówna, jeżeli weźmiemy wzgląd na wszystkie trudności, z jakimi nam walczyć trzeba było i czas krótki, w którym się to wszystko za łaską Boga wykonało.

Ażeby więc Panu Bogu podziękować za opatrzność, w jakiej jesteśmy, postanowił Komitet osobno na to wybrany, tę dziesięcioletnią rocznicę istnienia parafji św. Kazimierza, godnie obchodzić i podzielić swą radość z wszystkimi nam życzliwemi rodakami, skąd to zapraszamy wszystkich bez wyjątku braci, sióstr naszych do wspólnej zabawy w hali szkolnej, na dzień 30-go kwietnia po południu.”

Program Popołudniowy

O pierwszej godzinie, w czasie obiadu:

Orkiestra.

Mowy dotyczące się szczególnie założenia i wzrostu parafji.

O godzinie 3-ciej, nieszpory.

Po nieszporach o godzinie 4-taj, wspólna zabawa.

O godzinie 7-mej wieczorem, mowy, śpiewy i orkiestra.

Śpiew:

Boże coś Polskę.

Ułan.

Śpiew Bratni.

Pieśń nieszczęśliwych.

Jeszcze Polska nie zginęła:

Aleksander Wiciachowski, Prezydent;

Andrzej Plagens, Sekretarz

Aleksander Knopp, Kasjer

Józef Kromka

Jan Dalman

Józef Stynka

Władysław Sobczyński

Jan Piątkowski

Walenty Budnik

KOMITET.

* * *

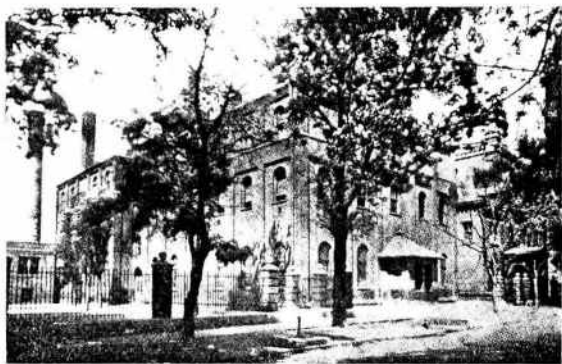
W roku 1905 nadbudowano także trzecie piętro do domu Sióstr, gdyż t:n przy większej teraz liczbie Sióstr stał się za małym.



Dom Sióstr z dobudowaniem 3-ciem piętrem—1905

Lecz i tu jeszcze nie koniec rozbudowywania się parafji. Z biegiem lat, bo w roku

1906 okazała się konieczna potrzeba powiększenia szkoły. To też w tym roku do obecnie istniejącej szkoły dobudowano z tyłu do-



Powiększony i odnowiony gmach Szkolny—1907

datkowe osiem klas szkolnych a nad całą tą budowlą nadbudowano nowe piętro, trzecie. W rozbudowanej teraz szkole mieściły się: w suterrenach, sala posiedzeń; szesnaście klas dla dzieci szkolnych i obszerna hala parafjalna, zajmująca całe trzecie piętro. Poświęcenie odnowionej i rozbudowanej szkoły odbyło się 10-go lutego, 1907.

Dnia 1-go listopada roku 1907, Ks. Gutowski obchodził srebrny jubileusz swego duszpasterzowania w parafji św. Kazimierza, której był założycielem i pierwszym proboszczem. W tym samym roku przypadała 25-ta rocznica istnienia parafji.

Od tego czasu parafja istnieje i trwa i służy Polakom okolicznym pod względem religijnym, duchowym i wychowawczym — a Ks. Gutowski, szanowany proboszcz, rozumnie i dzielnie nadal pasterzuje trzódzie swej, otoczony szacunkiem i poważaniem u wszystkich.

* * *

Dnia 30-go marca 1918 roku, we Wielką Sobotę, rozeszła się lotem błyskawicy po parafji wieść, iż sędziwy Ks. Paweł Gutowski, opatrzony świętymi Sakramentami, zakończył swe życie.

Kiżem żaloby okryła się parafja cała, a smutek i żal napelnił serca parafjan, którzy

szczerze miłowali swego długoletniego proboszcza i założyciela parafji.

Od dnia śmierci, aż do wtorku, zwłoki zmarłego Ks. Gutowskiego spoczywały na plebanji. We wtorek odbyła się solenna eksportacja zwłok do Kościoła, gdzie pozostały ku widokowi publicznemu do dnia pogrzebu. W czwartek, dnia 4-go kwietnia, Ks. Biskup Foley w asyście duchowieństwa, odprawił solenną Mszę św. i nabożeństwo żałobne, za spokój duszy śp. Ks. Pawła Gutowskiego. Śmiertelne szczątki śp. Ks. Pawła Gutowskiego złożono na cmentarzu Mt. Elliot.

W ciągu tych wielu lat probostwa śp. Ks. Gutowskiego, pomagali mu w pracy duszpasterskiej, przez dłuższy lub krótszy czas następujący księża: Ks. Jan Lemke, Ks. Bernard Żmijewski, Ks. Jan Zaręczny, Ks. Remuald Byżewski, Ks. S. Kolkiewicz, Ks. W. Rodowicz, Ks. Józef Herr, Ks. Aleksander Conus, Ks. Rafał Chrząszcz, Ks. Stanisław



Ks. Aleksander J. Grudziński

Skrzyck
Jarecki.

Po ś
szczer
Biskupa
ry był n
roku do
sie przer
fji św. P
boszczer

Od r
1920 p
szek A.
św. Jack

Pod
parafji
(Centr
wszystk
dyнку
równie

Skrzycki, Ks. Michał Barnett i Ks. Leon Jarecki.

* * *

Po śmierci śp. Ks. Gutowskiego proboszczem parafji naznaczony był, przez Ks. Biskupa, Ks. Aleksander J. Grudziński, który był na stanowisku tem od kwietnia, 1918 roku do maja 1919 roku, w którym to czasie przeniesionym został na probostwo parafji św. Franciszka, której to parafji jest proboszczem do dziś dnia.

Od maja roku 1919 do stycznia roku 1920 proboszczem parafji był Ks. Franciszek A. Baweja, obecny proboszcz parafji św. Jacka.



Ks. Franciszek A. Baweja

Pod jego zarządem wybudowano przy parafji dzisiejszą centralną ogrzewalnię (Central Heating Plant) do ogrzewania wszystkich budynków parafjalnych. W budynku tym, ponad ogrzewalnią, mieści się również mieszkanie kościelnego. Koszt bu-

dowy wraz z piecami (Boilers) i założeniem nowego systemu ogrzewania wynosił \$22,000.00.

Dnia 17-go stycznia 1920 roku, z polecenia Ks. Biskupa, zarząd parafji objął terazniejszy proboszcz parafji, Ks. Edward S. Maisel, który do owego czasu był proboszczem parafji św. Józefa w Jackson, Michigan.

* * *

Dom, który do tego czasu służył jako mieszkanie Sióstr przez trzydzieści osiem lat, okazał się stanowczo za mały, przestarzały i nie nadający się więcej na pomieszkowanie. Postanowiono tedy pobudować nowy dom Sióstr.

Zakupiono cztery loty wraz z domami na nich będącymi, na północno-zachodnim narożniku ulic 23-ciej i Ash, roku 1923 za sumę \$32,000. W jesieni tego samego roku, po zburzeniu domów, poczęto stawiać nowy dom dla Sióstr, który zajęły Wiel. Siostry 20-go sierpnia 1924 roku. Nowy dom ten okazały z umeblowaniem i wszelkimi urządzeniami kosztował \$69,613.65.

W roku 1927 potrzeba było budować nową szkołę, gdyż stara przez ostatnie kilka lat była uznana przez zarząd miastowy za niebezpieczną dla dzieci, nie dopisywała wymaganiom szkolnym obecnym i stała się, jako stary budynek, niezdatną na szkołę.

I tak znowu zakupiono dwie własności (dwie loty z domami) po południowej stronie istniejącej szkoły, kosztem \$19,500. Dnia 1-go maja 1927 roku proboszcz Ks. Edward Maisel dokonał uroczystego poświęcenia gruntu pod nową szkołę, przy udziale całej parafji. Następnego dnia poczęto kopanie pod fundament nowego budynku. Dnia 30-go maja 1927 roku Ks. Biskup M. J. Gallagher dokonał poświęcenia kamienia węgielnego pod nową szkołę, a 7-go października roku 1928 również Ks. Biskup M. J. Gallagher dokonał aktu poświęcenia już wykończonej szkoły w obecności licznego kleru i tłumu parafjan. Koszt nowego



Obecny Dom Sióstr - 1924

budynku razem ze wszystkimi przyborami i wykwapowaniem wynosił \$197.467.88

Szkoła dzisiejsza nowoczesna odpowiada pod każdym względem wszelkim wymaganiom departamentu miejskiego budowy i szkolnictwa. Szkoła okazała, budowana na trzy piętra, mieści w sobie: 20 klas szkolnych, salę posiedzeń, obszerne i wygodnie urządzone audytorjum z piękną sceną, salę jadalną, kregielnię, ofis szkolny, pokój dla pielęgniarki i wszelkie urządzenia konieczne.

Kiedy skończono budowę szkoły, zwalono starą plebanję, by budować nową, tuż po północnej stronie nowej szkoły. Budowa plebanji, rozpoczęta w grudniu 1927 roku, była wykończona w sierpniu roku 1928, kosztem \$52.742.66.

Jesienią roku 1927 zapoczątkowano w połączeniu ze szkołą elementarną, Szkołą

Wyższą (High School). W pierwszym roku zapisało się do Szkoły Wyższej dwudziestu uczniów a 14-go czerwca, roku 1931, pierwsi graduanci Szkoły Wyższej św. Kazimierza otrzymali dyplomy.

Obecnie parafia św. Kazimierza szezyci się wspaniałą Świątynią Pańską, piękną plebanją, okazałą szkołą, ładnym domem Sióstr i ogrzewalnią z połączonem mieszkaniem kościelnego.

* * *

Po śmierci Ks. Gutowskiego wikarymi w parafji św. Kazimierza byli następujący: Ks. Stefan Trepczyński, Ks. Antoni Pietrykowski, Ks. Franciszek Gorzelniawski, Ks. Michał Tabor, Ks. Piotr Rypel, Ks. Jan Figlewski i Ks. Egidjusz Bartol.

Taki, w streszczeniu, jest przebieg historyczny parafji św. Kazimierza, w Detroit, Michigan.



Nowa Szkoła Parafjalna—1927

Dnia 20-go listopada roku 1932 obchodzi się Pięćdziesięcio-letnia rocznica parafji tej.

Niniejszy opis historyczny jest poświęcony ku czci śp. Ks. Pawła Gutowskiego i pierwszych Założycieli tej parafji, a ku zbudowaniu i podniesieniu ducha dzisiejszych parafjan parafji św. Kazimierza.

* * *

Jako źródła do tego opisu służyły:
Dokumenta oficjalne z kancelarji biskupiej.

Dokumenta parafjalne.

"Prawda," gazeta tygodniowa z roku 1889.

"Pamiętnik," wydany z okazji dziesięciolecia parafji roku 1893.

"Historja Polska w Ameryce" przez Ks. Wacława Kruszkę.

"Historja Osad i Parafij Polskich w Detroit, Michigan," przez Wincentego Smołyńskiego.

Opowiadania starych parafjan.



W ro
poczęto

Zarzą

Jan F

Waler

Andr

Jan C

Jan S

Marc

W tyr
bractwa
które dz

Tow.

Liczb

Franc

Jan F



Nowa Plebanja—1928

DODATEK

W roku 1889, to znaczy w roku, kiedy poczęto budowę nowego Kościoła.

Zarząd Kościelny stanowili następująco:

- Jan Percha, prezes
- Walenty Budnik, wice-prezes
- Andrzej Plagens
- Jan Gołbiewski
- Jan Smuczyński
- Marcin Panter

* * *

W tymże samym roku znajdujemy między bractwami i towarzystwami kościelnymi niektóre dziś już nieistniejące, a manowicie:

Tow. Rycerzy św. Kazimierza

- Liczba członków 45
- Franciszek Krzewiński, prezes
- Jan Kropidłowski, sekretarz

Bractwo Młodzieńców św. Stanisława Kostki

Liczba członków 140

- J. Budnik, prezes
- A. Lewandowski, sekretarz

Towarzystwo Muzyczne pod Tutulem "Sobieski Band"

Liczba członków 32

- Władysław Górski, prezes
- Jerzy Gutowski, sekretarz

Towarzystwo Przemysłowców

Liczba członków 25

- Wiktoria Gapski, prezes
- Władysław Górski, sekretarz

Towarzystwo Harmonja

- Anna Glinowiecka, prezeska
- Amanda Rabiszka, sekretarka



Teodor J. Stobar



Paweł F. Ardanoski



Antoni F. Schutzka



Michał A. Nalepa



Józef F. Turowski



Ks. Piotr S. Rypel



Ks. prob. Edward S. Maisel



Ks. Egidjusz L. Bartol



Sędzia Leonard L. Schemanske

Komitet parafjalny z roku 1932.



Benedykt J. Wieniecki



Stanisław P. Mickiewicz



Bronisław J. Lewandowski



Adam S. Stachański

13



PARAFJA św. Kazimierza zalicza do swych wychowanków gromadkę Kapłanów, którzy kształcili się w jej szkole parafjalnej i w Kościele parafjalnym odprawili swe prymicje. Do tych należą:

KS. BERNARD F. CIESIELSKI

Urodzony 20-go września, 1890.
 Kształcił się w
 Szkole parafjalnej św. Kazimierza,
 Kolegium Panny Marji, Orchard Lake, Mich.,
 Seminarjum Polskim, Orchard Lake, Mich.
 Wyświęcony 11-go lipca, 1914.
 Obecnie proboszczem Parafji św. Wojciecha,
 Detroit, Mich.

KS. BOLESŁAW J. GDANIEC

Urodzony 3-go kwietnia, 1892
 Kształcił się w
 Szkole parafjalnej św. Kazimierza,
 Kolegium Panny Marji, Orchard Lake, Mich.,
 Seminarjum Panny Marji, St. Paul, Minn.
 Wyświęcony 17-go czerwca, 1916.
 Obecnie na urlopie z powodu choroby.

KS. ALEKSANDER S. WILCZEWSKI

Urodzony 25-go sierpnia, 1896.
 Kształcił się w
 Szkole parafjalnej św. Kazimierza,
 Św. Leona High School, Detroit,
 Kolegium Panny Marji, Orchard Lake, Mich.,
 Seminarjum Polskim, Orchard Lake, Mich.
 Wyświęcony 10-go września, 1922.
 Obecnie proboszczem Parafji św. Kunegundy,
 Detroit, Mich.



Ks. Bernard F. Ciesielski



Ks. Bolesław J. Gdaniec



Ks. Aleks. S. Wilczewski



Ks. Józef

KS. JAN E. MILLER

Urodzony 13-go maja, 1903.
Kształcił się w
Szkole parafjalnej św. Kazimierza,
Kolegium Panny Marji, Orchard Lake, Mich.,
Seminarjum Polskiem, Orchard Lake, Mich.
Wyświęcony 19-go czerwca, 1927.
Obecnie wikarym Parafji św. Wojciecha,
Detroit, Mich.



KS. PAWEŁ C. ZELAFF

Urodzony 15-go lutego, 1904.
Kształcił się w
Szkole parafjalnej św. Kazimierza,
Kolegium Panny Marji, Orchard Lake, Mich.
Seminarjum Polskiem, Orchard Lake, Mich.
Wyświęcony 25-go maja, 1929.
Obecnie wikarym Parafji
M. B. Wspomożenia Wiernych.

KS. JÓZEF M. TORZEWSKI

Urodzony 15-go września, 1903.
Kształcił się w
Szkole parafjalnej św. Kazimierza,
Detroit University High School,
Seminarjum Serca Jezus, Detroit, Mich.,
Seminarjum Panny Marji, Cincinnati, Ohio.
Wyświęcony 6-go kwietnia, 1930.
Obecnie wikarym Parafji Najśł. Serca Marji.

KS. ALFONS A. MADEJA

Urodzony 20-kwietnia, 1907.
Kształcił się w
Szkole parafjalnej św. Kazimierza,
Kolegium Panny Marji, Orchard Lake, Mich.,
Seminarjum Polskiem, Orchard Lake, Mich.
Wyświęcony 31-go maja, 1931.
Obecnie wikarym Parafji
Św. Stanisława, Detroit, Mich.



Ks. Jan E. Miller



Ks. Paweł C. Zelaff



Ks. Józef M. Torzewski



Ks. Alfons A. Madeja



PARAFJA nasza również szczyli się pokazną liczbą Wiel. Sióstr, które jako panny poczuwszy powołanie do życia zakonnego, wstąpiły do Zakonu.



DO ZGROMADZENIA SIÓSTR FELICJANEK WSTĄPIŁY:

Siostra Marja Patrycja	z domu	Anastazja Przytarska
Siostra Marja Iwona	z domu	Stanisława Kelba
Siostra Marja Konstancja	z domu	Stanisława Rutkowska
Siostra Marja Donuela	z domu	Marta Sengierska
Siostra Marja Maurycja	z domu	Teodora Wiśniewska
Siostra Marja Witolda	z domu	Juljanna Stankowska
Siostra Marja Małgorzata	z domu	Agnieszka Sengierska
Siostra Marja Cherubina	z domu	Marta Gudzik
Siostra Marja Dulcyna	z domu	Aniela Tomaszewska
(X) Siostra Marja Donuela	z domu	Ida Liske
Siostra Marja Bogumiła	z domu	Anna Machlik
Siostra Marja Oktawja	z domu	Joanna Percha
Siostra Marja Pulcherja	z domu	Klara Schutza
Siostra Marja Eligja	z domu	Anna Lewandowska
Siostra Marja Duleja	z domu	Klementyna Mallon
(X) Siostra Marja Kunegunda	z domu	Anastazja Brzezińska
Siostra Marja Georgja	z domu	Anastazja Moczadło
Siostra Marja Aleksandryna	z domu	Juljanna Kowalewska
Siostra Marja Ignacja	z domu	Lucja Grygier
Siostra Marja Marcela	z domu	Leona Turczyńska
(X) Siostra Marja Dominika	z domu	Marjanna Turczyńska
Siostra Marja Wacława	z domu	Zofja Grabowska
Siostra Marja Leonja	z domu	Kazimiera Grygier
(X) Siostra Marja Gabryjela	z domu	Marjanna Kleinsmith
Siostra Marja Aniela	z domu	Anna Latosiewicz
Siostra Marja Laureta	z domu	Franciszka Klasa
Siostra Marja Gaudenta	z domu	Zofja Grygier
Siostra Marja Laudyna	z domu	Klara Paszkiewicz
(X) Siostra Marja Kanizja	z domu	Aniela Wilemska
(X) Siostra Marja Weronika	z domu	Teresa Utych
Siostra Marja Filomena	z domu	Franciszka Grygier
Siostra Marja Amandyna	z domu	Stanisława Zynda
(X) Siostra Marja Kolomana	z domu	Gertruda Kależyńska
Siostra Marja Deodata	z domu	Józefa Kuligowska
Siostra Marja Celesta	z domu	Lucja Dams

(X) Oznacza Zmarła

W internacie znajdują si: Antonina Wicpolska, Ewelina Dams, Bronisława Bień, Jadwiga Bronicka.

Do Zgromadzenia Sióstr Niepokalanego Serca Najśw. Marji Panny w Monroe, Michigan wstąpiły:

Siostra Marja Irena	z domu	Helena Stentzler
Siostra Marja Concilja	z domu	Marjanna Ostrowska.

SZKOŁA ŚW. KAZIMIERZA



OWA szkoła parafjalna, pod każdym względem, jest nowomodna i nowoczesna.

Budowana na trzy piętra, zawiera w sobie szkołę elementarną i szkołę wyższą (High School).

Trzynaście klas są używane dla szkoły elementarnej, a całe trzecie piętro składające się z siedem klas objęte jest przez szkołę wyższą.

W szkole elementarnej dziecko każde pobiera nauki elementarne, początkowe: jest przygotowywane do pierwszej spowiedzi i Komunii świętej: kształci się aż do ósmej klasy: a wykształcenie to jest nie tylko książkowe, ale przede wszystkim wychowawcze w duchu zawsze religijnym i polskim.

W szkole elementarnej uczy trzynaście Wiel. Sióstr Felicjanek, pod kierownictwem Siostry M. Bogusławy, przełożonej.

Dzieci w szkole jest obecnie 717.

Pierwszą przełożoną szkoły była Siostra M. Klara, roku 1885.

W roku 1927 była zapoczątkowana Szkoła Wyższa. Pierwszego roku zapisało się do szkoły dwudziestu uczni. Dzisiaj szkoła wyższa liczy studentów sto dziesięć. Przedmioty wykłada pięć Wiel. Sióstr Felicjanek, oraz obaj księża wikarzy. Przełożoną szkoły wyższej jest Siostra M. Jeremja. Szkoła wyższa udziela następujące kursa: Academic, Commercial i Science. Jest aprobowana przez władze naukowe stanu Michigan i jest również akredytowana do University of Michigan tak, iż stoi na równi z jakąkolwiek szkołą wyższą w stanie.

W szkole wyższej znajduje się: pięć klas na wykłady: laboratorjum Chemji i Fyzyki; pokój do pisania na maszynkach (Typewriting Room) i biblijoteka, w której się mieści czytelnia zaopatrzona w około 1200 tomów.

Studenci obecni pochodzą z każdej prawie parafji polskiej na zachodniej stronie miasta.



St. Casimir High School

19 31



Leona M. Lewandowska



Marianne L. Polowska



Antoni L. Szynowski



Maeha M. Jezepowicz



Francis C. Nasad



[Illegible]



Leocadia O. Selenke



Joseph Kempisty



Rev. Fr. Edward Musiel



Helen M. Początański



?

Original was poor quality



Św. Franciszek

TRZECI ZAKON ŚW. FRANCISZKA

Założony w roku 1889.

Pierwszy Zarząd:

Ks. Paweł Gutowski
Andrzej Plagens, prezes
A. Budnik kasjer.

* * *

Obecnie przełożoną Trzeciego Zakonu jest:

Rozalja Wolnikowska.

Obecna liczba członków: 48.



BRACTWO ŚW. JÓZEFA

Założone w roku 1893.

Pierwszy Zarząd:

Ks. Paweł Gutowski
Józef Kromka, prezes; Franciszek Jaworski, wice-
prezes; Józef Czarnecki, sekr. finansowy; Władysław
Sobczyński, sekr. prot.; Jan Dukat, skarbnik; Jan Bed-
narek, dyrektor chorych; August Konkel, Michał Brock,
Michał Przytułski, dyrektorzy; Teofil Muwiński, Anto-
ni Kamiński, Józef Wrześniak, kom. konstytucji; Adam
Włocki, August Głuzewski, marszałkowie.

* * *

Obecny Zarząd: Ks. Edward S. Maisel; Józef
Ciesielski, prezes; Ignacy Gerwatowski, wice-prezes; Sta-
nisław Kanigowski, sekr. fin. i prot.; Józef Kruk, skarb-
nik; Jakób Iwankowski, dyr. chorych; Stanisław Chmie-
lewski, Leon Rakoczy, Piotr Łukaszewski, opiek. kasy;
Władysław Szczółkowski, chorąży; Władysław Górski,
Juljan Pacuski, marszałkowie; Józef Kobierzyński, mar-
szałek posiedzeń.

Obecna liczba członków: 115.



Św. Józef

Dla Ciekawości...

Z dokumentów parafjalnych zaczerpujemy następujące fakta:

Pierwsze trzy Chrzty były następujące:

Franciszek Deja, syn Walentego i Antoniny Nowak. Urodzony: 11-go listopada, 1882. Chrzczony: 12-go listopada, 1882. Chrzestni: Andrzej Dybalski, Anna Nadolna	Marta Konkol, córka Michała i Franciszki Wera. Urodzona: 13-go listopada, 1882. Chrzczona: 14-go listopada, 1882. Chrzestni: August Konkol, Dorota Kropidłowska
Chrztu udzielił Ks. P. Gutowski.	Chrztu udzielił Ks. P. Gutowski.

Katarzyna Kostuch, córka
Jakóba i Marjanny Nakielskiej.
Urodzona: 15-go listopada, 1882.
Chrzczona: 19-go listopada, 1882
Chrzestni: Franciszek Jankowski,
Marjanna Konczal.
Chrztu udzielił Ks. P. Gutowski.

Pierwsze trzy Śluby:

Franciszek Bolda, lat 22. Anna Zek, lat 24. Ślubowali: 1-go listopada, 1882. Świadkowie: Józef Kuchnowski, Józef Bolda	Jakób Budnik, lat 42. Franciszka Kustos, lat 42. Ślubowali: 22-go stycznia, 1883. Świadkowie: Józef Mach, Antoni Dettloff
Ślubu udzielił Ks. P. Gutowski.	Ślubu udzielił Ks. P. Gutowski.

Jan Zieliński, lat 36,
Agnieszka Domyniak, lat 20.
Ślubowali: 13-go stycznia, 1883,
Świadkowie: Jan Goldon,
Marta Domyniak.
Ślubu udzielił Ks. P. Gutowski.

Pierwsze Pogrzeby:

Franciszka Morawska Urodzona 3 czerwca 1883, Zmarła 5 czerwca 1883. Pochowana na Mt. Elliot.	Walerja Hamernik, Urodzona w styczniu 1883 Zmarła 4-go lipca 1883. Pochowana na Mt. Elliot.	Appolonja Dettloff, Urodzona 9 grudnia 1882. Zmarła 5-go lipca 1883. Pochowana na Mt. Elliot.
---	--	--

BRACTWO RÓŻAŃCA ŚWIĘTEGO

Założone dnia 29-go maja, 1882.

Pierwszy Zarząd:

Ks. Paweł Gutowski, prezes
Katarzyna Bruska, sekretarka
Antonina Dalman, kasjerka

* * *

Obecny Zarząd:

Julja Miller, prezeska
Anna Machlik, wice-prezeska
Marta Barker, kasjerka
Marta Krzewińska, sekretarka

Obecna liczba członkiń: 220.



Matka Boska Różańcowa



BRACTWO ŚW. KAZIMIERZA

Założone w roku 1882.

Pierwszy Zarząd:

Ks. Paweł Gutowski
Franciszek Jeszka, prezes
Antoni Selonke, sekretarz
Andrzej Knopf, kasjer
Józef Steinka, dyrektor chorych.

* * *

Obecny Zarząd:

Jan Bazner, prezes
Antoni Wróblewski, wice-prezes
Jan Groen, sekretarz
Franciszek Hełmiński, kasjer
Michał Laskowski, dyrektor chorych
Władysław Laskowski, marszałek
Walenty Krajewski, marszałek
Andrzej Gołębiowski, marszałek sali.

Liczba członków: 50.



Św. Kazimierz

Istniał p

Pierw

I

Obecr

Liczb



Św. Cecylja

BRACTWO PANIEN

Założone w roku 1882.

Zarząd z roku 1889:

Teofila Świdorska, prezeska
Marjanna Budnik, sekretarka.

* * *

Obecny Zarząd:

Brygida Wieczoryńska, prezeska
Ryta Orlikowska, wice-prezeska
Lucja Madeja, sekretarka
Marjanna Podleśna, kasjerka.

Obecna liczba członkiń: 66.



CHÓR PARAFJALNY

Istniał przy Parafji od czasu jej założenia.

Pierwszy zarząd, nieznany.

Dyrygent Chóru i organista z r. 1889,
Władysław Górski.

* * *

Obecny Zarząd:

Jan Pawłowski, dyrygent Chóru i organista
Joanna Gdaniec, prezeska
Franciszka Ciesielska, sekretarka
Kazimierz Schwab, kasjer.

Liczba członków obecna: 63.



Św. Cecylja



Św. Roch

BRACTWO ŚW. ROCHA

Założone 25-go września, 1885.

Pierwszy Zarząd:

Jan Piątkowski, prezes
Jan Lesnau, sekretarz
Jan Malicki, kasjer.

* * *

Obecny Zarząd:

Piotr Grabowski, prezes
Stefan Łagodziński, sekretarz
Benedykt Wieniecki, kasjer.

Obecna liczba członów: 46.



BRACTWO SERCA JEZUS

Założone 4-go grudnia, 1887.

Pierwszy Zarząd:

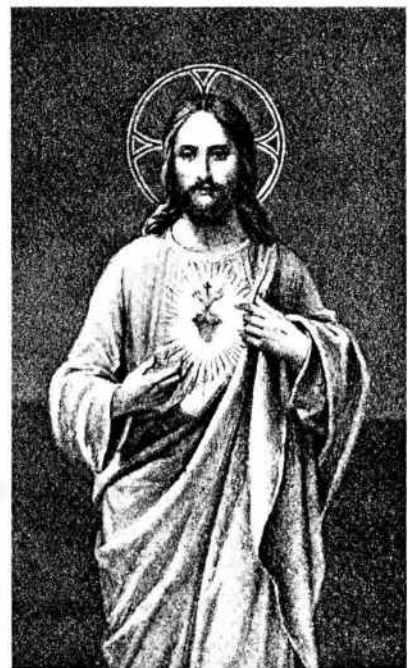
Andrzej Plagens, prezes
J. Kaźmierczak, wice-prezes
Andrzej Raczkowski, sekretarz pierwszy
Józef Biernat, sekretarz drugi
Jan Lesnau, kasjer.

* * *

Obecny Zarząd:

Leon Witkowski, prezes
Franciszek Gronowiecki, wice-prezes: Wincenty Sierpiński, sekretarz pierwszy: Jan Laskowski, sekretarz drugi: Ignacy Roszkowski, kasjer: Józef Durecki, dyr. chorych: Wojciech Chmielewski, pomocnik: Józef Durecki, Wojciech Chmielewski, Franciszek Jabłoński, opiekunowie kasy: Leon Rakocy, Franciszek Jabłoński, marszałkowie: Franciszek Gronowiecki, Antoni Świeniecki, Franciszek Barowski, chorążowie: Wojciech Łukaszewski, odźwierny.

Obecna liczba członków: 60.



Najśl. Serce Jezus

Założon
Pierw

prez
Sobc
nare
Mich
ni K
Włc

Cies
nisk
nik:
lew:
Włc
Julj
szał
C



Św. Jan Kanty

BRACTWO ŚW. JANA KANTEGO

Założone 4-go czerwca, 1897.

Pierwszy Zarząd:

Jan Dalman, prezes
Stanisław Torzewski, sekretarz
Ignacy Draim, kasjer.

* * *

Obecny Zarząd:

Wincenty Grabowski, prezes
Tadeusz Cygański, sekretarz
Juljan Dams, kasjer.

Obecna ilość członków: 60.



BRACTWO M. B. OSTROBRAMSKIEJ

Założone 6-go sierpnia, 1905.

Pierwszy Zarząd:

Franciszek Szczesny, prezes
Władysław Badaczewski, sekretarz
Józef Stasiukiewicz, kasjer
Jan Mickiewicz, opiekun kasy.

* * *

Obecny Zarząd:

Andrzej Przekop, prezes
Stefan Zabiński, sekretarz
Juljan Wudarski, kasjer
Jan Fabisiak, opiekun kasy.

Obecna liczba członków: 20+.



Matka Boska Ostrobramska



M. B. Częstochowska

BRACTWO M. B. CZĘSTOCHOWSKIEJ

Założone 30-go sierpnia, 1914.

Pierwszy Zarząd:

Andrzej Przekop, prezes
Mateusz Wilbik, wice-prezes
Edward Kociemba, sekretarz
Michał Borowski, kasjer
Wiktor Kożuszko, opiekun kasy.

* * *

Obecny Zarząd:

Wincenty Wiśniewski, preze
Andrzej Przekop, sekretarz
Jan Cygański, kasjer
Walenty Błakowski, opiekun kasy.

Obecna ilość członków: 40.



BRACTWO M. B. SZKAPLERZNEJ

Założane 14-go listopada, 1915.

Pierwszy Zarząd:

Franciszka Szczesna, prezeska
Marjanna Natkowska, wice-prezeska
Franciszka Wiska, sekretarka
Marta Dombrowska, wice-sekretarka
Zuzanna Bobrowska, kasjerka
Anastazja Wolnikowska, opiekunka kasy.

* * *

Obecny Zarząd:

Franciszka Szczesna, prezeska
Marjanna Sokołowska, wice-prezeska
Anna Westfall, sekretarka
Jadwiga Kopicko, wice-sekretarka
Rozalja Sarbee, kasjerka.

Obecna liczba członkiń: 155.



M. B. Szkaplerzna



Św. Monika

LADIES CATHOLIC BENEVOLENT ASSOCIATION

Założone 27-go października, 1919.

Pierwszy Zarząd:

Ks. Franciszek A. Baweja
Marjanna Kapanoska, prezeska
Stanisława Buza, wice-prezeska
Marjanna Choryan, sekretarka
Marta Zielińska, sekr. finansowa
Bogumiła Nowakowska, kasjerka.

* * *

Obecny Zarząd:

Ks. Edward S. Maisel
Marjanna Sokołowska, prezeska
Sara Dunajska, wice-prezeska
Marjanna Kobeska, sekretarka protokółowa
Marta Bazner, sekretarka finansowa
Małgorzata Lemańska, kasjerka

Obecna liczba członkiń: 44. Małoletnich: 10.



TOWARZYSTWO IMIENIA JEZUS

Założone w roku 1923.

Pierwszy Zarząd:

Jan Hejza, prezes
Józef Ciesielski, wice-prezes
Jan Groen, sekretarz
Juljan Dams, kasjer.

* * *

Obecny Zarząd:

Stanisław Kanigowski, prezes
Franciszek Klebba, wice-prezes
Hieronim Dams, sekretarz
Franciszek Hełmiński, kasjer.

Obecna liczba członków: 140.



Jezus Dwunastoletni



Św. Teresa od Dzieciątka Jezus

TOWARZYSTWO OŁTARZA

Założone 22-go stycznia, 1928.

Pierwszy Zarząd:

Julja Miller, prezeska
 Magdalena Wojciak, wice-prezeska
 Marjanna Kobeska, sekretarka
 Anna Machlik, kasjerka.

* * *

Obecny Zarząd:

Rozalja Sarbee, prezeska
 Anna Wróblewska, wice-prezeska
 Marjanna Kijewska, sekretarka
 Julja Miller, kasjerka.

Obecna liczba członkiń: 65.



KLUB KSAWERYANÓW

Założony 12-go stycznia, 1928.

Pierwszy Zarząd:

Jerzy Machlik, prezes
 Leonard Ciesielski, wice-prezes
 Stanisław Maisner, kasjer.

* * *

Obecny Zarząd:

Jerzy Machlik, prezes
 August Miller, wice-prezes
 Florjan Bolda, sekretarz
 Jerzy Bazner, kasjer.

Obecna liczba członków: 11.



Św. Franciszek Ksawery

BRACTWO DZIECI MARJI

Założone w roku 1887.

Pierwszy Zarząd:

Ks. Paweł Gutowski
Anna Glinowiecka
Wanda Budnik
Anna Detlaf
Marjanna Latham.

* * *

Obecny Zarząd:

Florentyna Borowska, prezeska
Józefa Borkowska, wice-prezeska
Anna Zynda, sekretarka.

Obecna liczba członkiń: 170.

Do Bractwa Dzieci Marji należą dziewczęta szkolne.



Najśw. Panna Marja



Komitet Jubileuszowy

GLÓWNY ZARZĄD:

Ks. Edward S. Maisel
Ks. Piotr S. Rypel
Józef Turowski, prezes
Sędzia Leonard Schemanske, wice-prezes
Paweł Ardanowski, sekretarz
Teodor Stobar, kasjer.

KOMITET PROGRAMU:

Ks. Edward S. Maisel	Jan Groen	Józef Ciesielski
Paweł Ardanowski	Piotr Grabowski	Ignacy Gerwatowski
Stanisław Mickiewicz	Stefan Łagodziński	Leon Witkowski
Jan Bazner	Franciszek Bazner	Ignacy Roszkowski.
Antoni Wróblewski	Józef Stasiukiewicz	

KOMITET ZAPROSZEŃ:

Ks. Edward S. Maisel	Juljan Dams
Ks. Egidjusz L. Bartol	Józef Woźniak
Bronisław Lewandowski	Wincenty Sierpiński
Wincenty Grabowski	
Tadeusz Cygański	

KOMITET PRASY:

Ks. Edward S. Maisel
Ks. Egidjusz L. Bartol
Józef Turowski

KOMITET MUZYKI I ŚPIEWU:

Antoni Schutza
Jan Pawłowski.

KOMITET DEKORACJI:

Teodor Stobar
Andrzej Przekop
Stefan Zabiński
Juljan Wudarski
Jan Fabisiak
Józef Kruk
Wincenty Wiśniewski
Jan Cygański
Walenty Białkowski
Franciszek Gronowiecki

KOMITET OGŁOSZEŃ:

Ks. Egidjusz L. Bartol
Sędzia Leonard Schemanske
Józef Turowski
Stanisław Kanigowski
Franciszek Helmiński
Hieronim Dams
Feliks Parpart
August Miller
Jerzy Machlik
Florjan Bolda
Kazimierz Schwab.

KOMITET BANKIETU:

Michał Nalepa	Julja Miller
Franciszka Szczesna	Anna Machlik
Marjanna Sokołowska	Marta Krzewińska
Anna Westfall	Marta Barker
Stanisława Buza	Sara Dunajska
Rozalja Sarbee	Marjanna Kobeska
Anna Wróblewska	Małgorzata Lemañska
Marjanna Kijewska	Marta Bazner

KOMITET ZABAWY TANECZNEJ:

Adam Stachański	Joanna Gdaniec	Feliks Parpart
Benedykt Wieniecki	Franciszka Ciesielska	Florjan Bolda
Brygida Wieczoryńska	Leonard Ciesielski	Kazimierz Schwab
Ryta Orlikowska	Jerzy Machlik	Stanisław Kanigowski
Lucja Madeja	August Miller	Hieronim Dams
Marjanna Podleśna		Franc. Helmiński

Program Jubileuszu

NIEDZIELA, 20-GO LISTOPADA.

O godzinie 9:15 rano spotkanie Najprzewieleb. Księży Biskupów na Buchanan ulicy i W. Grand Boulevard.

Ztąd wymarsz Bractw i Towarzystw do Kościoła.

Catholic Boys Band.

O godzinie 10:00 rano:

W Kościele—

W Sanktuarjum—Najprzew. Ks. Biskup M.J.Gallagher i Duchowieństwo

Msza Św.—Najprzew. Ks. Biskup J. K. Plagens

Asysta do Mszy Św.—Wiel. Księża, wychowankowie Parafji

Kazanie—Przew. Ks. Prałat M. J. Grupa.

Wieczorem o godzinie 8:00, na hali parafjalnej—

Bankiet Jubileuszowy

Kolacja.

Orkiestra—Silver Bell, pod dyrekcją Piotra Grabowskiego

Mowy Okolicznościowe—

Chór Parafjalny wraz z Orkiestrą, pod batutą Jana Pawłowskiego

Solo—Soprano

Solo—Skrzypce

Duet—Soprano i Alto

Taniec—Krakowiak

Orkiestra.

PONIEDZIAŁEK, 21-GO LISTOPADA.

Rano o godzinie 9:00 Solenna Msza Św. za Parafjan.

Wieczorem o godzinie 7:30

Nabożeństwo Dzięczynne

Celebrans—Ks. A. Wilczewski

Kazanie—Ks. A. Grudziński

Te Deum Laudamus (Ciebie Boże Chwalimy).

WTOREK, 22-GO LISTOPADA.

Rano o godzinie 9:00 Solenna Msza Św. za wszystkich zmarłych Parafjan.

Wieczorem o godzinie 7:30 na hali parafjalnej

Wieczór Jubileuszowy—Szkoła Wyższa

Śpiew—

Dramat—Św. Królewicz—w trzech aktach

Mowa—

Taniec—

Śpiew—

Orkiestra.

ŚRODA, 23-GO LISTOPADA, NA HALI PARAFJALNEJ.

Wieczorem o godzinie 8:30

Bał Jubileuszowy—zabawa taneczna.

CZWARTEK, 24-GO LISTOPADA.

Rano o godzinie 9:00

Solenna Msza Św. za zmarłych Ks. Pawła Gutowskiego i wszystkich

Wiel. Księży, którzy pracowali w Parafji św. Kazimierza.

SERDECZNE GRATULACJE i ŻYCZENIA

Z Okazji Złotego Jubileuszu

PARAFJI ŚW. KAZIMIERZA

składa

**STOWARZYSZENIE
POLSKO-RZYMSKO-KATOLICKIE**

(POLISH ROMAN CATHOLIC ASSOCIATION)

OF THE UNITED STATES

(Incorporated)

Jedyna Czysto Polska i Katolicka Organizacja z Siedzibą w Detroit, Mich.

ZARZĄD

Najprzew. Ks. Biskup J. K. Plagens, D. D., Honorowy Kapelan

Przew. Ks. Wincenty Borkowicz, Kapelan

Hieronim Śmigielski, Prezes

Piotr Plewa, Wice-Prezes

Rozalja Rybińska, Wice-Prezeska

Jan J. Okray, Generalny Sekretarz

Franciszek Dziuba, Skarbnik

Stanisław Grzankowski, Syndyk

DYREKTORJAT

Jan Wiñiewski

Jakób Michalak

Helena Grabowska

K. J. Bożek

Jan Lokanis

RADA NADZORCZA

Przew. Ks. Piotr Walkowiak

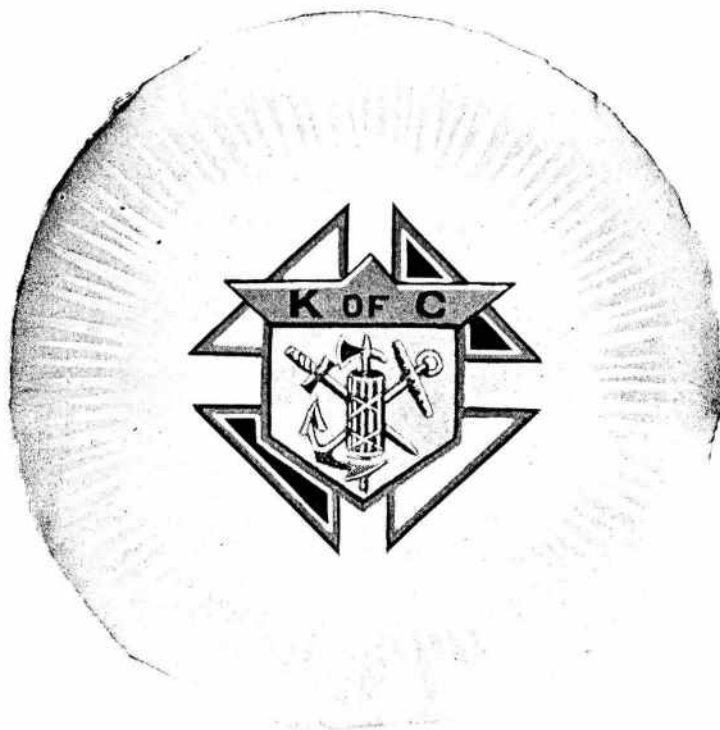
Przew. Ks. Edward Kokowicz

Klara Świczowska

BIURO STOW. P. R. K.:

2611 MEDBURY AVE.

DETROIT, MICH.



Congratulations from the Heart to St. Casimir's and a Renewed Pledge
of Unflinching Loyalty to Holy Mother Church

from

ST. HEDWIG'S COUNCIL

NO. 2739

KNIGHTS OF COLUMBUS

JOHN W. WOZNACK
Grand Knight

SERDECZNE GRATULACJE I ŻYCZENIA

Parafjanom i Parafji św. Kazimierza

składa



SĘDZIA LEONARD L. SCHEMANSKE

Wychowanek Parafji św. Kazimierza

In Memoriam

IN LOVING MEMORY OF

MICHAEL BROCK

October 2, 1847—December 6, 1911

MARY BROCK

January 6, 1853—December 9, 1931

LEO BROCK

September 4, 1885—November 21, 1917

MAXIMILLIAN

ANTHONY

ALPHONSE

JOHN

BROCK FAMILY

Wszystkim współparafjanom
SERDECZNE ŻYCZENIA I POZDROWIENIA
z okazji Złotego Jubileuszu parafji naszej

zasyła



JÓZEF TUROWSKI

POGRZEBOWY

3500—23rd STREET

Z okazji Złotego Jubileuszu Parafji św. Kazimierza

NAJSERDECZNIEJSZE ŻYCZENIA

składa



JAN KAMIŃSKI

Komisarz Sądu Okręgowego

Compliments of

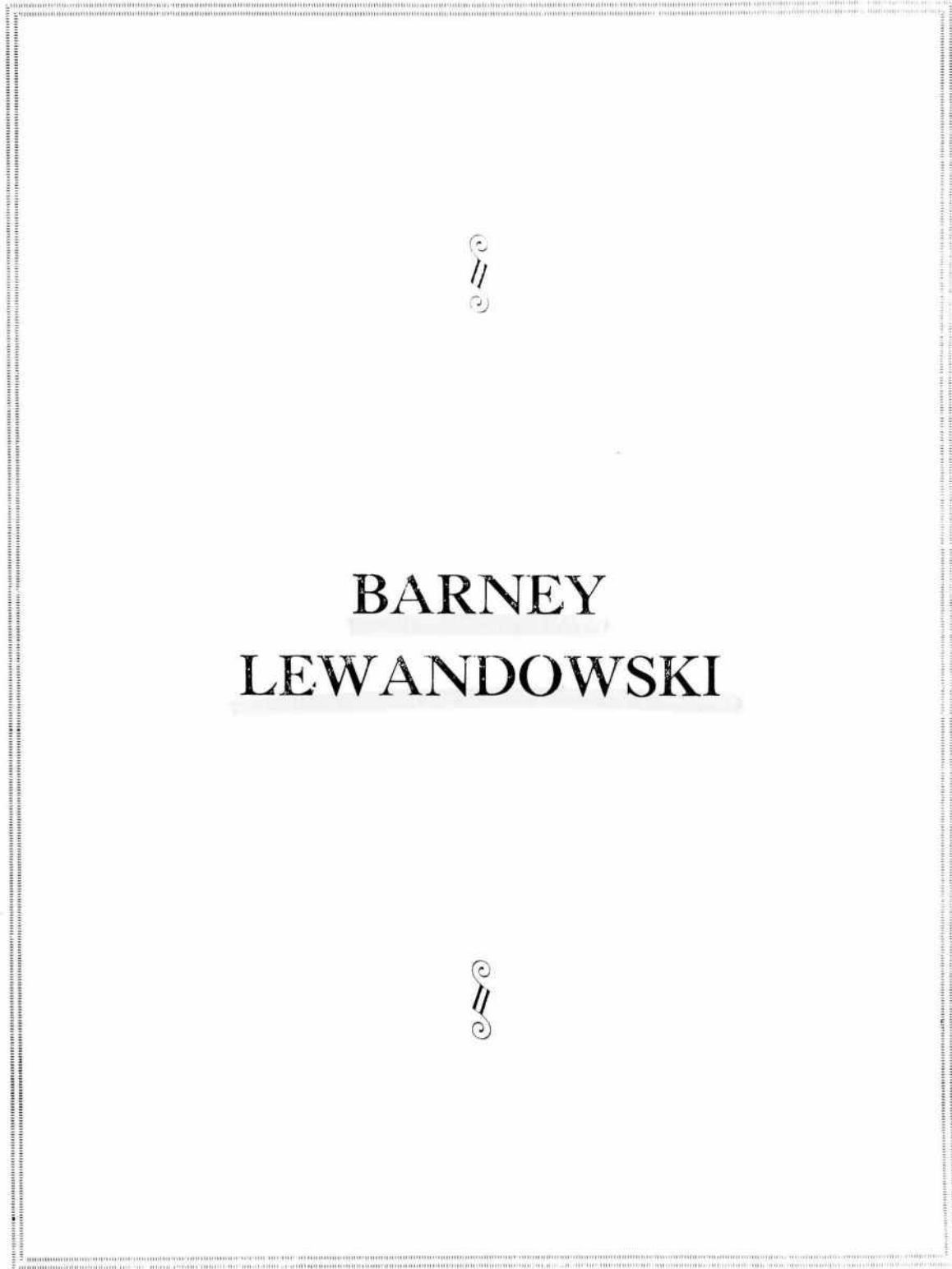
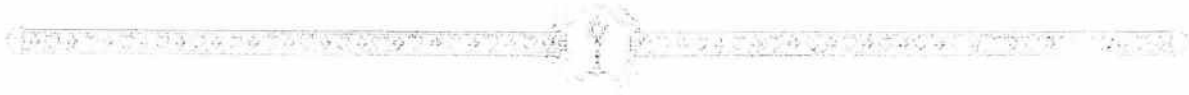


RICHARD LINDSAY

Former City Clerk

PRESENT COUNCILMAN

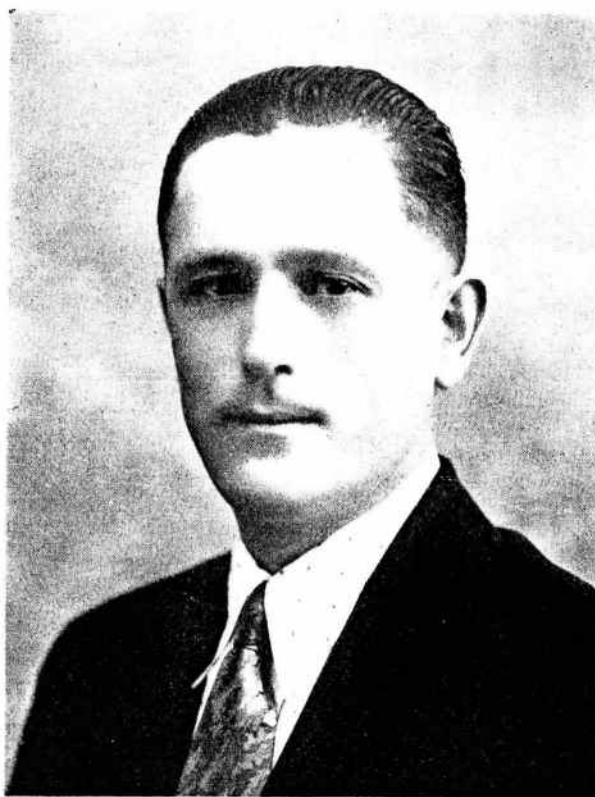
Your Friend



**BARNEY
LEWANDOWSKI**



Greetings and Best Wishes



JOSEPH DOMERACKI



JAMES SZELC

MASON CONTRACTOR

BRICK LAYER

4714 CENTRAL AVENUE

Builder of

St. Casimir's School
Sisters Home and Rectory

With wishes of

EVERY SUCCESS IN THE YEARS THAT ARE TO COME



JOSEPH OKRAJ

CUT FLOWERS

FLORAL DESIGNS

Flowers For All Occasions

ANTHONY J. PANTER

FLORIST

6802 WEST WARREN AVENUE

OPPOSITE MARTIN

TELEPHONE EUCLID 5935

Residence HOGARTH 6338

POLSKI ZAKŁAD
ARTYSTYCZNO – KAMIENIARSKI



JÓZEF M. MIODEK

ARTYSTA-RZEŹBIARZ

Wykonuje wszelkie zamówienia, od najmniejszych Krzyżów,
Pomników i Figur do największych Grobowców.

Artystyczna Praca

Ceny Umiarkowane

JEDYNY POLSKI SKŁAD

GLÓWNE BIURO:
2138 EAST FOREST AVENUE

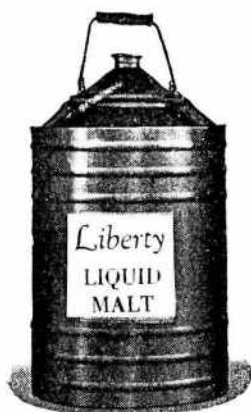
FABRYKA:
8600 DIX AVENUE
Obok Cmentarza św. Krzyża (Holy Cross)

Z życzeniem serdecznem

DALSZEGO ROZWOJU PAR. ŚW. KAZIMIERZA

ANTONI BRUDNICKI





LIBERTY PRODUCTS CO.

MANUFACTURERS OF HIGH GRADE LIQUID MALT

John A. Mistor

4843 KONKEL STREET

PHONE LAFAYETTE 4388

LA SALLE CAFE

CATERERS TO PARTIES, WEDDINGS, BANQUETS

4138 MICHIGAN AVE., NEAR SCOTTEN

SERDECZNE ŻYCZENIA ZASYŁA

Izba Reprezentantów No. 2-gi

STOWARZYSZENIA POLSKO-RZYMSKO-KATOLICKIEGO

Na zachodniej stronie miasta Izba Reprezentantów No. 2-gi założona została w roku 1931.

Do tej Izby należy 34 Grup — Delegatów i Delegatesk jest 102.

Izba posiada swój własny Sztandar.

Izba zadawalniająco się rozwija i prosperuje.

Pracuje z całą energją dla dobra Stowarzyszenia.

Izba pracuje pod hasłem Wiary, Nadzieji i Miłości braterskiej.

Zarząd Izby:

MICHAŁ NOWAK, Prezes

STANISŁAW KANIGOWSKI, Sekretarz Protokółowy

PIOTR PRZEDWOJEWSKI, Skarbnik

TEL. LAFAYETTE 2051

Established 1899

Leo P. Stentzler

*Designers
and Craftsmen*

Decorating
Frescoing and
Painting

Statuary Painting
Scenic Painting

3043 MAYBURY
GRAND AVE.



ST. HEDWIG CHURCH, DETROIT, MICH.

YOUTHFUL BEAUTY

Lillian Beauty Shoppe

Special Permanent Waves \$2.50—\$3.00—\$4.00

School Girls' Permanents \$1.00

4783—23rd STREET

MIKE SITKO

GOOD GROCERIES

Soft Drinks Tastefully Prepared

Fine Confectionery, Cigars, Snuff, Tobacco,
School Supplies, Ice Cream and Soft Drinks

3402 BUCHANAN AVENUE

PHONE EUCLID 9619-W

EUCLID 5033

Paul F. Ardanoski

HARDWARE

Builders Hardware

Paints, Oils, Glass

Malt and Hops

4299—24th STREET, NEAR BUCHANAN

TO THE REVEREND PASTOR and THE PEOPLE of ST. CASIMIR'S

Sincere congratulations

EDWARD YETKE

Współparafianom

Serdeczne życzenia

W DNIU ZŁOTEGO JUBILEUSZU NASZEJ PARAFJI


Andrzej Wypijewski

ZAKŁAD RZEŹNICZY

Mięsa — Kiełbasy — Wędliny

Grzeczna Obsługa

ROOSEVELT i BUCHANAN



WISHING ST. CASIMIR'S
Many More Years of Successful and Fruitful Work

Zyg Poniatowski

CORNER POPLAR and TILLMAN

LAFAYETTE 2936

Barney's Meat Market

BARNEY A. RASZKOWSKI

CHOICE MEATS

3223 MYRTLE STREET

FELICITATIONS

from

Leo Otlewski

Antoni Zawadzki

PIERWSZORZĘDNA GROSERNIA i BUCZERNIA

Zaopatrzona w Najlepsze Wiktuały Spożywcze

3974 WILLIAMS AVENUE

WALNUT 0343-W

FELICITATIONS

from



Joseph Charles Sloan

A Guaranteed Saving From 40 to 80%



Joseph L. Parks

(Established 1896)

The Artistic

WALL AND CEILING CLEANERS

Wood Work a Specialty

Decorations In Oil Or Water Colors

Cleaned Like New

OFFICE: 3785 TILLMAN AVENUE

PHONE GARFIELD 7156

Globe Bottling Works

EXCEPTIONAL BEVERAGES

10323 GREELEY AVENUE

ARLINGTON 3720

SERDECZNE ŻYCZENIA POMYŚLNOŚCI I ROZWOJU

SKŁADA PARAFJANOM

ADAM KALINKA

25TA i BUCHANAN

Stanley Rozycki

BUILDER and CONTRACTOR

1950 EAST CANFIELD AVENUE

Builder of St. Casimir's Sisters' Home

TEMPLE 2-5200

COMPLIMENTS OF

John Ciesielski

3451 BUCHANAN STREET

GREETINGS AND FELICITATIONS

To The People of St. Casimir's Church On Their Golden Jubilee

Jacobsons Shoe Store

3416 MICHIGAN AVE.

PHONE LAFAYETTE 1538

Paddock Drug Company

A COMPLETE DRUG STORE

MICHIGAN and 23rd STREET

Serving This Parish for Thirty-Five Years

We Congratulate You On This

50th ANNIVERSARY

LEO A. BONISH

PHOTOGRAPHER

5631 MICHIGAN AVENUE

LAFAYETTE 5748

Ben Addison Insurance

GENERAL INSURANCE

MICHIGAN and 14th STREET

CADILLAC 7113

ANTHONY PRZYGOCKI

EXPERT SHOE REPAIRING

While You Wait

3333 MYRTLE STREET

NEAR 23rd STREET



Serdeczne Życzenia i Pozdrowienia

Wszystkim Współparafjanom
Z Okazji Złotego Jubileuszu

Zasyła

Walenty Jaroszewski

4544—24th STREET

Były Generalny Kontraktor na Zachodniej Stronie Miasta —
Członek i Kasjer byłego Komitetu Obywatelskiego —
Długoletni Członek Stowarzyszenia P. R. K. —
Delegat i Czynny Członek Sejmów Stow. P. R. K.
Członek Parafji Św. Kazimierza przez 45 lat.

Good Work Our Success

A. Koziel's Barber Shop

Ladies' and Children's Hair Bobbing and Shingling

3512 MYRTLE STREET

Between 24th and 25th

Z ŻYCZENIEM SZCZĘŚCIA I DALSZEJ POMYŚLNOŚCI

STEFAN TORZEWSKI

CONFECTIONERY

Papierosy — Cygara — Cukierki — Artykuły Religijne

NAPRZECIW KOŚCIOŁA

GRATULACJE

DR. Z. KAMIŃSKI

DR. L. KAMIŃSKI

DR. H. WISSMAN

W Dzień Złotego Jubileuszu

Serdeczne Pozdrowienia

składa

Rodzina J. Chajewskich

Compliments of

Frank G. Mazuchowski

Dealer In

GROCERIES and MEATS

3501 WILLIAMS

COR. MYRTLE

LAFAYETTE 1366



Compliments of

Frank Olszewski

3505 - 23RD ST.

Compliments of

Michigan Florists Co.

BALLAUN STUDIOS

Weddings and Family Groups Our Specialty

5848 Michigan Ave.
5543 W. Warren Ave.

Phone Laf. 4202
Phone Euc. 1-0444



MIECZYŚLAW ULAŃSKI

PIERWSZORZĘDNA PIEKARNIA
i GROSERNIA

3356 LINDEN ST.

PHONE EUCLID 5973-W

Compliments of

CHARLES LITTERS

BALLAUN STUDIOS

Weddings and Family Groups Our Specialty

5848 Michigan Ave.
5543 W. Warren Ave.

Phone Laf. 4202
Phone Euc. 1-0444



MIECZYŚLAW ULAŃSKI

PIERWSZORZĘDNA PIEKARNIA
i GROSERNIA

3356 LINDEN ST.

PHONE EUCLID 5973-W

Compliments of

CHARLES LITTERS

WARSAW CAFE

A Good Place To Eat

MICHIGAN AND JUNCTION

Compliments of

Joseph Kijewski

24TH STREET AND BUCHANAN

MYRTLE PHARMACY

POLSKA APTEKA

MYRTLE AND 24TH STREET

PHONES: WALNUT 6407—6072

HEARTIEST CONGRATULATIONS
ON YOUR 50th ANNIVERSARY

GROSFIELD AGENCY Inc.

All Kinds of Insurance
3369 MICHIGAN AVE. AT 23RD
PHONES: LAFAYETTE 1082—1083—1084

Compliments of

ANTHONY C. BYKOWSKI

Resident Agent For
REILLY, BROOKS & STONE CO.

General Insurance

Established 1856

FIRE — TORNADO — PLATE GLASS — BURGLARY — LIFE —
AUTOMOBILE and ALL KINDS OF OTHER INSURANCE

PHONE VINEWOOD 1-4342

7434 MICHIGAN AVE.

Compliments of

RICHARD E. READING

CITY CLERK



PHONE TEMPLE 2-5115

SZMIGIEL'S BRIDAL SHOP

4721 CHENE ST.

NEAR FOREST

Zofja Kozielska Markets

GROCERIES and MEATS

Main Store
5102 - 35TH ST.

Branch Store
3302 POPLAR
EUCLID 5128-R

BUY HERE — SAVE MONEY

Sasiadom Swoim
Kongratulacje i Życzenia
składa

EBLING CREAMERY CO.

From Your Neighbor
Compliments and Best Wishes

MADISON 2980
HOME OF FINE DAIRY PRODUCTS
Wytwórnia Najlepszego Gatunku Nabiałów

MATTHEW SCANLON

REAL ESTATE and INSURANCE

3727 MICHIGAN AVENUE

LAFAYETTE 2844

TELEPHONE LAFAYETTE 1386

Frank Makowski

DETROIT MEAT MARKET

Delicatessen

3409—24th STREET



OREGON 1611

A. MATEJA

WHOLESALE CATHOLIC SUPPLY HOUSE

School Supplies, Church Goods, Religious Articles,

Books, Pictures, Frames

Mission Supplies A Specialty

NA NOWEM MIEJSCU

7844 MICHIGAN AVENUE

Compliments of

Mr. and Mrs. Baranowski

Maisel's Super Service

SINCLAIR GAS

BATTERY SERVICE

SINCLAIR OILS

GENERAL AUTO REPAIRS

Corner Buchanan and Maybury Grand

PHONE EUCLID 0413

Fireside Printing and Publishing Co.

Publishers of "Ognisko Domowe"

4728 ST. AUBIN AVENUE

DETROIT

Phones: TEmple 2-4900 — 2-4901

Pozdrowienia i Gratulacje Parafjanom Naszej Parafji

JÓZEF TEKLIŃSKI

REPREZENTANT
METROPOLITAN LIFE INSURANCE CO.

4453—24th STREET

Drugiej z rzędu najstarszej Polskiej Parafji, św. Kazimierza, w mie-
ście Detroit, zasyłam życzenia dalszego i większego rozwoju,
a dzielnym Parafjanom powinszowania z okazji obcho-
dzenia Złotego Jubileuszu Założenia Parafji.

Artur A. Kościński

Best Wishes From

WALTER F. GARSTECKI

ARCHITECT

Architect For Sisters' Home, School and Rectory of St. Casimir's Church

18200 W. Warren Avenue

Tel. Oregon 1486

Congratulations to the Members of St. Casimir's Parish on their
GOLDEN JUBILEE

JOHN FELLRATH

Your Neighborhood Coal Dealer

Since 1892

3316 MICHIGAN AVE.

TELEPHONE LAFAYETTE 0322

COAL

COKE

Scheel and Orlikowski, Inc.

CEMENT BLOCKS, POSTS and ALL BUILDERS SUPPLIES

1141 SPRINGWELLS AVE.

7036 W. VERNOR HIGHWAY

At Lafayette and R. R.

Near Beard

VINEWOOD 1-7300

VINEWOOD 1-1295

Evenings and Sunday

VINEWOOD 1-1295

or

VINEWOOD 1-7079

All Coal and Coke is in covered sheds, Free from snow and ice.

We Recommend Dry Fuel.

Compliments of

DR. PETER J. SLAZINSKI

PHONE GARFIELD 0175

Wayne Fuel & Construction Co.

23RD AND BUCHANAN

All Kinds of Coal and Coke

Compliments of

Joseph Schemanske

RECREATION PARLOR

24TH STREET AND ASH

PHONE LAFAYETTE 1600

J. J. BAZMAN & SON

HARDWARE

Paints — Glass — Malt and Supplies

TAXIDERMY WORK

3408 - 23RD AT MYRTLE

We Deliver

Życzenia Składa

PARAFJI i PARAFJANOM Z OKAZJI ZŁOTEGO JUBILEUSZU

MARTA ZIELIŃSKA

19300 WEST WARREN AVENUE

GRATULACJE i ŻYCZENIA

PARAFJANOM PARAFJI ŚW. KAZIMIERZA

JÓZEF ROZEK

5904 FLORIDA AVENUE

Best Wishes From An Old Friend

HARRY SYDNAM

JEWELER

3408 MICHIGAN AVENUE

LAFAYETTE 0823

JOHN ROZANSKI

CANDY AND CONFECTIONERY

4492 TILLMAN AVE.

AMERICAN BAKERY

15411 W. WARREN AVE. Near Greenfield

BRANCHES:

14215 Ford Road
15411 W. Warren

3595 Williams

3452 Buchanan
4216 Buchanan

STANISŁAW SOWA. Właściciel

EDWIN T. SALKOWSKI

GENERAL BUILDING CONTRACTOR

Builders of St. Casimir's Rectory

12235 ROSEMARY AVENUE

PHONE PINGREE 5069

Now is the time to paint your home and protect it against the ravages
of winter weather with

ACME QUALITY

HOUSE PAINT

See Us For Estimates

PAUL ARDANOSKI

4299—24th STREET

PHONE EUCLID 5033

SZCZERE ŻYCZENIA

składa

ANTONI RYNICKI

SERDECZNE ŻYCZENIA

Z Okazji Złotego Jubileuszu

zasyła

JÓZEF KRUK

Reperacja Radjów Jakiegokolwiek Gatunku i Wyrobu

Po Cenie Bardzo Przystępnej.

3336—23rd STREET

Compliments of

Anthony Skotzke & Sons

REAL ESTATE

All Forms Of Insurance

3518—23rd STREET

PHONE EUCLID 2616

EUCLID 2094

Estimates Gladly Given

MIKE NALEPA

GENERAL CONTRACTOR and BUILDER

House Raising and Remodeling

3432 BUCHANAN ST.

Residence
3524 TILLMAN

Buy Full Coverage Insurance

PHONES:
Res., Wal. 1403-J
Office, Cad. 9573

FRANK R. STROINSKI

Representing

METROPOLITAN LIFE INSURANCE CO.
1400 UNITED ARTISTS BLDG.

DETROIT

Sculpturing
Wood Carving

Scroll Sawing
Wood Turning

Stobar Pattern Works

ARCHITECTURAL and MACHINE PATTERNS

If You Want Real Nice Work — Give Us A Call

3414 BUCHANAN ST.

WALNUT 1126



NEW and USED CARS

CON. G. ARDZIEJEWSKI

Representing

J. ABBOT EDWARDS, Inc.

Sales and Service

6845 MICHIGAN AVENUE
WINEWOOD 1-2160

x PHONES x

At Martin
Res. GARFIELD 8957

Compliments of

THURMAN ELY

Compliments of

**SPECKHOPF & GAIEFSKY
COAL COMPANY**

23RD and M. C. R. R.

PHONE GARFIELD 0346

Zyczenia od

KAROLA JENDRUSIAK

Compliments of

Edward Mazuchowski

BEST WISHES

DR. ROBERT S. LINN

J. J. Wichowski

A. J. Wichowski

WICHOWSKI BROTHERS

COAL and COKE

5970 WEST WARREN AVENUE

PHONE GARFIELD 6820—6821

STANLEY BIEN

SHOE REBUILDER

2937 MYRTLE STREET

Between Lawton and Maybury Gd.

PHONE LAFAYETTE 2077-W

PAUL CHODOREK

CONFECTIONERY

3701—25th STREET

corner Magnolia

ŻYCZENIA

Dla Parafji Św. Kazimierza

JÓZEF JAJE

5636 LONYO AVENUE

GREETINGS and BEST WISHES

BENJAMIN J. PROCUP

4561 LOVETT AVENUE

Życzenia Składa

JAN PAWŁOWSKI

Organista i Dyrygent Chóru Parafjalnego św. Kazimierza

GREETINGS

ANTHONY WASZEWSKI

Best Wishes and Hearty Congratulations

JOHN KAMINSKI

Compliments and Sincere Wishes

ANTHONY KAMINSKI

4444 ROOSEVELT AVENUE

BEST WISHES

from

JOSEPH SULLIVAN

GRATULACJE i ŻYCZENIA

Parafji Św. Kazimierza

składa

B. WIECZORYNSKI

REPERACJA OBUWIA
3720 BUCHANAN AVENUE

Plant
6917 BRUCKNER AVE.
Phone Vi. 1-1633

Residence
4421 CENTRAL AVE.
Phone Vi. 1-2714

Central Concrete Block Co.

Complete Line of Builders Supplies

Wholesale and Retail

S. T. SOCHALSKI, Owner

BEST WISHES

to

Saint Casimir's On Its Golden Anniversary

ANTHONY SELONKE

COMPLIMENTS and BEST WISHES

from

STANLEY ELECTRIC CO.

Electrical Contractors — Electrical Equipment

2656 E. HANCOCK

MELROSE 1524

SERDECZNE ŻYCZENIA

od

JANA CIEPLAKA

Skład Groserji i Wędlin

TILLMAN i MAGNOLIA

GEO. NOETZEL

PHARMACIST

3053 MYRTLE STREET

Cor. Williams

DETROIT

PHONE LAFAYETTE 6338

HEARTY CONGRATULATIONS

PETER STELMASZEK

BAKERY

3508—23rd STREET

Compliments of

West Side Bottling Works

Manufacturers of

QUALITY SOFT DRINKS

4209 Buchanan Street near Scotten

Leo F. Ruczkowski

LAFAYETTE 3215

STANLEY SZURPITA

MEAT MARKET and GROCERIES

4247—25th Street, corner Buchanan

PHONE GARFIELD 3559

CONGRATULATIONS
to
ST. CASIMIR'S PARISH
FRANK POKONOWICZ

BEST WISHES
AUGUST GROEN
3844 BUCHANAN AVENUE

BEST WISHES
FRANK OLSON
3848—24th STREET

CONGRATULATIONS
WILLARD ADDISON
CONSTABLE OF OUR WARD

M. MONASTYRSKI

3800 WILLIAMS AVENUE

GROCERY and MEAT MARKET

LAFAYETTE 1907

The Store of Neighborly Service

FRED C. BAUER

DRY GOODS

Ladies' and Gents' Furnishings

TILLMAN AT MYRTLE

TEMPLE 1-7560

A. C. COURVILLE & CO.

WHOLESALE

CIGARS, TOBACCO and CANDY

4541 GRAND RIVER AVENUE

JOSEPH BYDŁOWSKI

MEATS and GROCERIES

3807 TILLMAN AVENUE

KSIĘGARNIA LUDOWA

Jest Największą i Najlepiej Zaopatrzoną Księgarnią w Detroit
Oraz Fabryka Kalendarzy Ściennych

MICHAŁ ŻUKOWSKI, Właściciel

5223 CHENE STREET

TEL. MELROSE 2479

PHONE GARFIELD 0265-R

HARRY SCHWARTZ

Dealer In

Dry Goods — Ladies', Gents' and Children's Furnishings and Shoes

4307—24th STREET

PHONE GARFIELD 1041

Rogers Refinishing Co.

AUTO PAINTING — COLLISION WORK

Herman A. Hill

5959 WEST WARREN AVENUE

Kupujcie Chleb Tylko z Tym Znaczką



Da Wam to pewność, że Pieczywo jest naprawdę zdrowe i czyste i że robotnicy mają tam znośniejszą dolę.

DALSZEJ POMYŚLNOŚCI

Życzy

STEFAN ZIENTARSKI

SKŁAD MIĘSA i WĘDLIN
4294 WILLIAMS AVENUE

WITH WISHES

For Further Success

STANLEY SUDOL

2251 E. FOREST AVENUE

THE PEOPLES MARKET

WILLIAM ZAWACKI, Prop.

6319-21 MICHIGAN AVENUE

PHONE LAFAYETTE 0700

ROY GULLEKSON

PHARMACY

BUCHANAN AT 23rd

TELEPHONE GARFIELD 9899

DETROIT

Compliments of

West Warren Floral Shop

4550 WEST WARREN AVENUE

BEST WISHES

Dietrich Funeral Cars

UNDERTAKERS SERVICE

4689—17th STREET

PHONE EUCLID 4203



POLSKI SKŁAD

MAJZLIK'S MUSIC STORE

Pianos — Radios — Furniture — Sewing Machines
MAIN STORE

7351 MICHIGAN AVENUE

VINEWOOD 1-0880

Opposite Tarnow

Compliments of

JOSEPH GNIEWEK

PHONE VINEWOOD 1-3698

CENTRAL CREAMERY

PURE DAIRY PRODUCTS

4381 CENTRAL AVENUE

COMPLIMENTS and BEST WISHES

A FRIEND

GREETINGS

To My Friends At St. Casimir's

CHARLES SCHRAM

Compliments of

MRS. RALPH MILLER